

Vetőmag

A
Vetőmag
Terméktanács
folyóirata

XIII. évfolyam, 2006/1

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Elnök: Dr. Hullán Tibor

2005. évi őszi búza vetőmag-felhasználásunk és várható következményei

Mostani lapszámunk beszámoló részletes képet adnak a 2005. évi kalászos vetőmag-előállítás alakulásáról. Az alábbiakban a 2005. évi őszi búza vetőmag-felhasználásról tájékoztatom a VSZT tagságát és az érdeklődőket.

85.712 tonna őszi búza fémzárólására került sor az OMMI szezonvégi fémzárólási tájékoztatója szerint, ami az előző év teljesítményének 56,6 %-a, – gyakorlatilag a fele.

A VSZT tagi adatszolgáltatásának gyors összesítése után, 95.318 tonna volt a forgalmazásra váró vetőmagkészlet. Ebből 79.346 tonna került elvetésre és 15.972 tonna vetőmag maradt meg, – a teljes készlet 16,7 %-a. Az OMMI és a VSZT adatai közötti különbség abból adódik, hogy az előbbi adatai nem tartalmazzák az átvásolás nélküli 2004. évi készleteket.

Megdöbentő arányszámok

A vetőmag-felhasználás eredményességét úgy vizsgálhatjuk, ha az elméleti minősített fémzárolt vetőmagigényt hasonlítjuk össze a tényleges fémzárolt vetőmag-felhasználással. Leegyszerűsítve: 1,1 mha és 0,25 t/ha vetőmagszükséglettel számolva, mintegy 275 et őszi búza vetőmag-felhasználás az elméleti igény. Ezzel szemben a 79.346 t ténylegesen elvetett fémzárolt vetőmag tömege 28 %-os felújítási arányt jelent. Ez azt jelenti, hogy az őszi búza vetésterületén, elvben, 72 % „nem ismert” származású magot vetettek el. Azért csak elvben, mert a nagyobb gazdaságok saját területükön tovább-szaporítást végeznek, és ha kell, – nyilvántartásaik alapján – meg tudják állapítani milyen fajta, milyen szaporítási fokból származik az árutertermelő területen vetésre felhasznált mag. Ténylegesen, mintegy 50–60 %-a a termőterületnek, ahol az eredetigazolás gondot jelenthet.

A fémzárolt vetőmag ilyen nagyságrendű csökkenése komoly veszélyeket jelent. Vegyük sorra ezeket:

Jelenleg az EU intervenció korlátlanul és elfogadható áron ad lehetőséget a magyar gabona értékesítésére. Ha nem volna intervenció, a gabona piaci ára tízzel kezdődne. Az EU tagállamok azonban nem in-

tervencióra termelnek. Nálunk többnyire csak az a minőségi kategória kerül intervencióba, amit szabadpiacon nem tudtak értékesíteni. Nagy kérdés, hogyan alakul a jövőben az intervenció lehetősége. A nehezen értékesíthető, raktárainkat megtöltő intervenció készletek növekvő mértéke, mindenképpen figyelmeztető kell legyen. Várhatóan, vagy az intervenció ár fog csökkenni, vagy a megkívánt minőség fog emelkedni. Mindkét lehetőség esélyeinket rontja. Ez ellen csak úgy védekezhetünk, ha nem az intervenció felvásárlás lenne a legjelentősebb piaci esélyünk.

Alapfeltétel:

minőségi árutertermelés

Ha fémzárolt vetőmagot használunk, a minőségi termesztés alapjait teremtjük meg. A fémzárolt vetőmag használata, – szinte lelkiismereti kényszerként –, természetszerűen vezet el a jobb talajmunkához, a növényvédelmi követelmények betartásához, és minden olyan agrotechnikai tényező szükséges működtetéséhez, aminek eredménye a minőségi árugabona biztonságos előállítása. A minőségi árutertermelés készleteire kialakulhat a „szabadpiac” ami ugyan az intervenció ár közelében van, de azonnali fizetéssel veszi át az árugabonát. Itt tehát az eredményességet a gyors kifizetés jelenti.

Alacsony fémzárolt vetőmaghasználat, gyengébb minőségű termés, érdekeinkkel ellentétes pont akkor, amikor van piacunk.

Ellenér: drága a vetőmag. A VSZT adatai szerint a forgalmazott fémzárolt őszi búza vetőmag átlagára 48.342 Ft/t volt. Kiindulni az intervenció 23.000 Ft értékesítési lehetőségekből lehet. A vetőmag megtermelésére, tisztítására, vagyis a teljes vetőmag-előállítás költségeinek fedezetére 25.000 Ft maradt. Ha valaki végigszelmerül az anyamag áratól a fémzárólásig felmerülő költségeket, rögtön megállapíthatja, hogy nem sok haszon marad a vetőmag előállítójának és azt is bizonytalanná teszi az értékesítetlen, megmaradt készletek költsége. A vetőmag tehát nem drága, pontosabban nem lehet olcsóbb.

Nincs pénz vetőmagra a másik érv. Ez sem stimmel. A vetőmag-forgalmazók 90 %-a halasztott fizetéssel kínálja a vetőmagot. A vevő oldaláról pedig most fedezetet nyújthat az EU és Nemzeti támogatás, illetve az intervenció értékesítésből befolyt bevételek. Igaz, ennek igen sok helye van,

de most biztos bevétel a gabonatermesztés, ami megérdemelné a ráfordítást, vagyis nem szabad az aranytojást tojó tyúkot feláldozni.

Következő érv: Túl sok a fajta, nehéz választani. Először is, nem szakember, aki annyi bemutatkozó, fajtaismerető mellett nem tud választani. Másodsor, igaz, hogy 131 fajta van a nemzeti és 720 fajta az EU listán, de valóságban csak kb. 15 fajta vetőmag-szaporítása, vetőmag-kínálata a gyakorlat. Tehát már az előállítók, a kínálat előtt csökkentették a 131 ismert fajtát.

A csökkenő fémzárolt vetőmag-felhasználás okaként szokás felhozni a hibás vetőmag-forgalmazói piacpolitikát. Ebben van valami. Nemesítő intézményeink arra törekedtek, hogy a gazdálkodónak ne kelljen messzire menni a kívánt fajta vetőmagjért. Ennek az lett a pszichológiai eredménye, hogy amit mindenütt meg lehet kapni nem jó, tehát keressük a ritkábban beszerezhető (külföldi) fajtákat. Ezt a problémát – sajnálatos módon – a 2005-ös vetőmag-értékesítési szezon kudarcra sok helyen megoldotta. Sok vetőmag-forgalmazó abbahagyta a termelést, tisztítást és forgalmazást.

A következmények

A csökkenő vetőmaghasználat minőségromláshoz vezet, növekszik az intervenció előírásoknak nem megfelelő termés tömege. Ezt, állat hiányában, nem lehet takarmányként felhasználni. Talán el lehet majd adni harmadik piac felé, de igen alacsony áron, amit tovább csökkent a szállítási viszonylagos magas költsége. Természetesen ezt a lehetőséget pont azok nem hiszik el, akiket elsőnek érinteni fog a gyenge minőség értékesítési gondja.

Megítélésem szerint felül kell vizsgálni a fajtafenntartás, vetőmag-forgalmazás jelenlegi szemléletét. Nem lehet az évek során előállított és megmaradt készletek értékeit ráfizetni a vetőmag-előállításra. A csökkenő vetőmag-szaporítással a fajta és vetőmagkínálat csökkenésének „eredménye”, a ráfizetés látszólagos mérséklése lehet, de nem oldja meg a problémákat. Nem könnyíti meg a vetőmag-felhasználók dolgát, csökken a fajtaválaszték, növekszik a szállítási költség és nő az egységnyi vetőmagra eső előállítási költség is.

Magyarország kalászos gabona nemesítő intézményei többségi állami tulajdonban vannak. A tulajdonos elvárja, hogy a piac eszközei biztosítsák a működtetés fel-

tételeit. A nem azonos szakterületen dolgozók közül kevesen tudják, hogy az állam ma nem támogatja a kalászos vetőmag-nemesítést és vetőmag-forgalmazást. A piaci körülmények azt jelentik, hogy szabadalmazott, növényoltalomban részesített fajok, fajták esetében (ide tartozik az őszi búza fajták 99 %-a) a saját felhasználás után is be kell fizetni a licenctdíjat. A ma futó fajták között egyetlen fajta nem védett. Az államnak – ha jogosan elvárja a piaci eszközök működését – valóra kell váltania ennek feltételeit is. Vagyis, meg kell teremteni a saját termésű vetőmag felhasználása esetén a licenctdíj befizetés feltételeit is. Ez alól, az EU előírásoknak megfelelően, csak a – 92 t kalászos gabona termelési kapacitás alatti – kisgazdaságok mentesülhetnek.

Az államnak van még egy kötelezettsége. Egyrészt az intervencióval összefüggésben felvállalja az EU adminisztráció teljesítésének követelményeit. Sorozatban építteti, támogatja az intervenció raktárak építését. Mindezzel segíti a minőségi termelésre törekvő gazdálkodók működését. Ugyanakkor észre kell vegye, hogy a gazdálkodók egy része felveszi a támogatásokat, de saját hibájukból, vagy kényszerhelyzetből azt nem a megbízható termelés (pl. fémező vetőmaghasználat) érdekében hasznosítja. El kell oda jutnunk, hogy csak az kapjon támogatást, segítséget, aki nem veszélyezteti gazdátársai piaci lehetőségeit. Vagyis megtesz mindent a piacképes minőségi áru előállítás érdekében. A Helyes Gazdálkodási Gyakorlat, az eredetigazolás, vagyis a fémező, minősített vetőmag meghatározott arányú felhasználását, a támogatás feltételeként kell előírni. Ellenérvként elhangzik, hogy ezt az EU-ban nem ilyen sarkosan fogalmazták meg. Ez igaz. De ne feledjük el, hogy az EU gazdálkodói évtizedek óta ismerkednek a „versenyhelyzettel”. Ez alatt igen sokan tönkrementek, eltűntek közülük, ami nem volt feltűnő. Nekünk most igen rövid határidőn belül kell utolérni a versenytársakat, s annak következményeivel együtt versenyképessé válni. Vagy tudomásul vesszük, hogy gazdálkodóink jelentős részét elveszítjük ebben a versenyben, vagy olyan kényszerítő eszközökhöz is fordulunk, ami esélyt ad a talpon maradásra. Úgy gondolom, hogy a kalászos gabona termelés, – ha a feltételek minimumát teljesítjük –, megteremtheti a tartós versenyképességünket.

Dr. Hullán Tibor

GONDOLJON IDEJÉBEN A TAVASZI VETÉSRE!

Keressen vetőmagot az internetes vetőmagbörzénken.

www.vetomagtermektanacs.hu

AGGASZTÓ JELEK a kalászos vetőmagágazatban

A magyar vetőmagszakma is nagy reményekkel várta hazánk EU csatlakozását. Remélte, hogy Magyarország is azon fejlett mezőgazdasággal rendelkező EU tagállamokhoz fog tartozni, ahol a felújítási arány kalászos növényekből meghaladja az 50–60 %-ot. A 2004/2005 gazdasági év vetőmag-előállítási tapasztalatai azonban ezzel ellentétes folyamatokat mutatnak.

A hibridrozs és tavaszi tritikále fajok kivételével minden fajnál csökkent a vetőmag-szaporító terület 2005. évben. A hibridrozs területének kedvező változását jellemző módon a külföldi igények növekedése váltotta ki. A tavaszi tritikále pedig még így sem éri el az 50 hektárt. A visszaesés legfőbb oka, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta a támogatási rendszerek átalakulásával egyetlen támogatáshoz sem kapcsolódik fémező vetőmag-használati jogszabályi kötelezettség. Ennek következtében a fémező vetőmaghasználat erősen visszaesett és a felújítás messze elmaradt 2004 év őszén és sajnos 2005 év őszén is a korábbi évek átlagos 40–45 százalékától. 2004 év őszén a gyenge vetőmag-forgalmazáshoz hozzájárult még a területalapú támogatások és intervenciók felvásárlások késedelmes kifizetése is, így csökkent a fizetőképes kereslet.

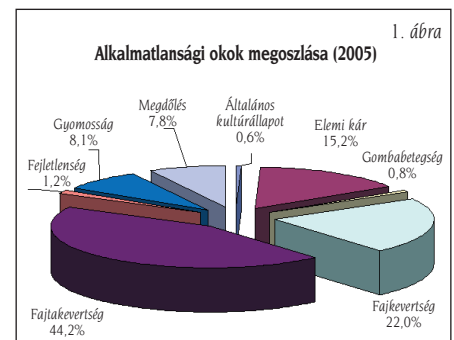
2005 évben az elmúlt évtized átlagától csak kis mértékben (4%), eltérő nagyságrendben jelentettek be őszi búza vetőmag-szaporítást szántóföldi ellenőrzésre és minősítésre (48.420 ha). A példátlan mértékű visszavonások után szántóföldi szemlében részesített terület már csak 43.458,5 ha volt. 2004 évhez képest ez 6.950,5 hektáros csökkenést jelent. Az elmúlt 40 évben csak 1992-ben (33.834 ha) és 1993-ban (40.619) volt ennél kisebb a vetőmag-szaporító terület.

Legnagyobb mértékű csökkenést a Dél-alföldi régióban, Fejér, Pest és Vas megyei térségekben tapasztaltunk. Borsod megyében viszont nőtt a terület! Így Jász-Nagykun-Szolnok és Békés megye után a harmadik legnagyobb vetőmag-előállító megye lett (1. sz. táblázat).

A szántóföldi ellenőrzésen alkalmas minősítést kapott 42.211,8 ha, míg a vetőmag-előállítások 2,8 %-a (1.246,6 ha) részesült alkalmatlan minősítésben. A kizárási arány a 2004 év eredményeihez hasonlóan alakult. Az alkalmatlansági okok és megoszlásuk jól tükrözik a termesztési év időjárási viszonyait (1. sz. ábra). A 2004 évi vel összehasonlítva, a kizárási mértéke közel ugyanakkora (2,3%), az alkalmatlansági okok megoszlása sem változott jelentősen. A legfőbb ok, hogy az elmúlt évhez hasonlóan a 2004/2005 tenyészidőszak is

1. táblázat
A 2005. évi szántóföldi ellenőrzésben részesült területek

Megye	Szemlélt terület ha 2004	Szemlélt terület ha 2005	Változás %
1. Bács-Kiskun	2.184	1.682,0	-23,0
2. Baranya	2.911	2.505,6	-13,9
3. Békés	7.290	5.455,8	-25,2
4. Borsod	3.326	3.542,5	+6,5
5. Csongrád	2.359	1.854,5	-44,2
4. Fejér	4.794	3.531,4	-26,3
5. Győr-Moson-Sopron	2.547	2.322,4	-8,8
6. Hajdú-Bihar	3.618	3.186,9	-11,9
7. Heves	666	1.070,9	+60,8
8. Jász-Nagykun-Szolnok	6.268	5.467,7	-12,8
9. Komárom-Esztergom	2.350	1.822,5	-22,46,2
10. Nógrád	317	397,2	+25,3
11. Pest	2.551	2.020,5	-20,8
12. Somogy	1.426	1.513,3	+6,1
13. Szabolcs-Szatmár-Bereg	1.295	1.326,4	+2,4
14. Tolna	2.107	2.050,6	-2,7
15. Vas	2.152	1.583,0	-26,4
16. Veszprém	1.711	1.617,9	-5,4
17. Zala	537	507,3	-5,5
Összesen	50.409	43.458,4	-13,8

kedvező volt az őszi búza termesztéshez. Az átlagnál melegebb november, december és január kedvezett a kelésnek és a búzák fejlődésének. 2005 tavasza alapvetően csapadékos, hűvös volt. Ennek köszönhetően az állományok jól bokrosodtak, fejlett sűrű állományok alakultak ki. A nyári időjárás már nem alakult olyan jól, mint 2004-ben. A júliusi esőzéseknek, valamint a helyenkénti jég és viharok következtében kizárára került elemi kár, fejletlenség és általános kultúrallapot miatt több tábla, illetve táblarész főként Békés, Csongrád, Szabolcs és Borsod megyékben. A vízványos területeken jobban szaporodtak a különböző gyomok is. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a kizárási arány nagy részét a vadzab fajok (*Avena* spp.) túlzott mértékű elterjedése okozta Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Heves és Vas megyékben. A jövőben nagyobb gondot kell fordítani ezen fajok irtására, mert fémező rovarok nem fordulhatnak elő a vetőmagtételben és engedélyezésben sem részesíthetők a vadzab tartalmú tétel.

A múlt évi szemleidőszakban is Békés és Vas megyei térségben 100 ha került kizárással megdőlés miatt, melynek oka nemcsak a kedvező időjárás miatti „túl nehéz”, kitelt szemeket tartalmazó kalászkokban és a júniusi viharokban keresendő, hanem több jó talajadottságokkal rendelkező szaporító helyen a túlzott N ellátás mellett az elvetett csíraszám megválasztása sem volt racionális.

Bár a fejlett, kellő tőszámú, buja állományokban olyan mikroklíma keletkezett, ami kedvezett a gombabetegségek (lisztharmat, levélrozsda, sárga levélfoltosság és fuzárium) kialakulásának és terjedésének is. Fejér megyében csupán 2 táblán került sor kizárással gombabetegség (*Fusarium* spp.) miatt. (A gondos szaporítók ugyanis nem sajnálták pénzüket a 2-szeri fungicid kezelésre sem.) Szántóföldi ellenőrzések során csak néhány érzékenyebb fajtánál tapasztaltunk fuzárium fertőzést, négyzetméterenként a kalászkok 3–8%-a volt fertőzött.

A gombabetegségek elleni védekezés mellett ugyancsak lényegesen növelte a vetőmag-előállítók költségeit a szelektációs munkák elvégzése is. A 2002 és 2003 évi kalászosokra kedvezőtlen időjárás „elfedte” a vetőmag-szaporítások fajtatisztasági hibáit, ami 2004 és 2005-ben is már hatványozottan jelentkezett, megnehezítve a szelektációs munkákat. A legnagyobb problémát a kiugró vagy lovas egyedek eltávolítása jelentette, hiszen az elmúlt aszályos években ezen fajtaidegenek szelektálása nem lehetett hatékony a nemritkán „boka-fixes”, alacsony állományokban. 2004 évhez hasonlóan tavaly is a másodfokú szaporítások egyszeri szelektója csak nagyon ritkán volt elegendő. Az 550 hektár kizárt szaporító terület mellett 208 hektár csak a bejelentettnél alacsonyabb szaporítási fokon kaphatott alkalmas minősítést.

A 2004 májusi Európai Unió csatlakozásunkat követően, bevezetésre kerülő kalászos növények szuperelit és elit szaporítási vetőmag-előállításainak, szántóföldi ellenőrzésének virágzáskori és érés kori két szemléje, a gyakorlatban igazolta szakmai megalapozottságát. Egyik oldalról a minősítő hitelesebb és pontosabb képet alkothat az ellenőrzött tábla növényállományáról, másik oldalról pedig a vetőmag-előállító korai visszajelzést kap az elvégzett szelektációs munkák eredményességéről. A késői kitavaszkodás miatt a múlt évben az I. és II. szaporítási fokú állományokat is korábbi fenológiai stádiumban szemléztük. Így egyes fajták alacsonyabb szaporulati fokú tábláinál is szelektációs túlmunkát okozott a kalász viaszosság tulajdonságában való eltérés. Ez az UPOV csillaggal jelölt, tehát fontos fajta megkülönböztető bélyeg az érés során eltűnik, így szinte azonnali szelektációs munkákat követelt meg.

Néhány, az EU tagállamaiból tovább szaporításra beérkező tételknél, melyeket az új jogszabályok értelmében nem kötelező OMMI fémezésben részesíteni, faj il-

letve fajtakevertség problémákat észleltünk. Tanulva ezekből, javasoljuk a magyar vetőmag-előállítóknak, hogy hivatalosan vett minta fajtakitermesztésre való beküldésével – a jövőben megelőzhetjük a külföldi partnerrel való nézeteltéréseket. Felhívjuk a figyelmet, hogy a beszállítóknak rendelkeznie kell tételenként egy hivatalos letéti mintával éppen az ilyen típusú vetőmag-reklamációk tisztázására.

A betakarított tényleges termésátlag meghaladta az 5 tonnát (5.236 kg/ha). A 2004. évitől való 821 kg/ha-os csökkenést a betakarításkori esőzések, valamint az idén gyakoribb betegségek (lisztharmat, levélrozsda és levélfoltosság) okozhatták a vetőmag-szaporításokban.

A legnagyobb termésátlagot Fejér-Veszprém megyei Területi Vetőmagfelügyelőség térségében regisztráltunk (5.954 kg/ha). A Dél-Dunántúlon és Hajdú-Szabolcs-Borsod megyei Területi Vetőmagfelügyelőségek területén meghaladta a termésátlag az 5,5 tonnát hektáronként.

A kilencvenes évek elejétől fogva lineárisan csökken a táblanagyság. 1993-ban 36,3 ha, 1997-ben 22,8 ha és 2004-ben már csak 16,8 ha. 2005-ben, köszönhetően a szaporító terület csökkenésének, kissé nagyobb 18,0 ha.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk előtt félő volt, hogy a magyar termelők majd rázúdítják a EU Közös Fajtakatalógusában található több száz kalászos fajtát. Szerencsére ez nem következett be, hiszen a termesztői tapasztalat szerint csak azon őszi búza fajtákat lehet több éven át gazdaságosan termesztani hazánkban, melyeket a Kárpát-medencében vagy vonzáskörzetében nemesítettek és állami kísérletekben bizonyították alkalmasságukat. A Nemzeti Fajtajegyzékben található 112 fajtából 93 fajta (+10 fajtajelölt) vetőmagját állították elő 2005-ben. Ezen kívül a 2004. évi kettővel szemben 10 fajta az Európai Unió fajtalistáján szerepel. A fajták száma kettővel csökkent 2004. évhez képest. A szaporított államilag elismert fajtából 65 magyar nemesítésű, 28 pedig külföldről honosított fajta. Az előző évekhez hasonlóan a vetőmag-előállításra bejelentett terület jelentős részét (62,4 %) 12 fajta foglalta el. A 2004. évvel összehasonlítva 2 kivételével ugyanazon fajták szerepelnek a 2. számú táblázatban.

A jó közepesnek számító vetőmag termésátlag 221.042 tonna tényleges termést eredményezett, ami 76.725 tonnával kevesebb a 2004. évinél.

Írásom bevezetőjében részletezett okok miatt, a 2004 év őszeről nagy mennyiségű áthúzóó ókészletek (40.000-60.000 tonna), valamint a megújító fémezések elmaradása miatt az őszi búza fémezése során mindössze 3.977 tételt 86.074 tonnát fémezőltünk. Ez 55 százaléka a 2004. évi mennyiségnek.

A 2004. évi terméshez képest, a 2005. évi vetőmagtétel nagyobb hányada nem érte el a minősítési határértéket (a betaka-

2. táblázat

Őszi búza fajtaarányok a szemlélt alkalmas minősítésű területek alapján

2005	2004	2003	Fajta	2003 %	2004 %	2005 %
1.	1.	1.	Mv Csárdás	13,6	10,6	9,4
2.	2.	2.	Mv Magdaléna	12,0	10,3	8,4
3.	6.	7.	Lupus	3,7	4,3	6,5
4.	4.	4.	Mv Palotás	6,7	5,7	6,2
5.	3.	10.	Mv Verbunkos	2,4	8,0	5,9
6.	7.	6.	GK Kalász	5,0	4,3	5,8
7.	5.	5.	Jubilejnaja 50	6,2	5,6	4,7
8.	10.	9.	GK Garaboly	3,0	3,0	3,3
9.	14.	34.	Mv Ködmön	0,6	2,2	3,2
10.	8.	3.	Mv Magvas	7,6	4,2	3,1
11.	9.	14.	GK Ati	1,4	3,2	3,1
12.	17.	13.	GK Petur	2,2	1,8	2,8

rításkori esőzések miatt), s ezeket az előcsíra eredmények alapján már nem is terjesztették elő fémezésre. A belföldi felhasználásra fémezett mennyiségből alkalmatlan minősítést mindössze 4.300 tonna (5,1%) kapott. Ez a kevés számú tétel nemcsak a fentiekkel és kedvezőbb termesztési körülményekkel magyarázható, hanem az az is, hogy EU csatlakozásunk óta a vetőmag-vizsgálati paraméterek enyhébbek lettek. A szabványos minősítésű és engedélyezett vetőmag mennyisége 80.477 tonna lett.

Szaporítási fokként:	Törzselit	25,0 tonna
	Szuperelit:	83,1 tonna
	Elit:	545,6 tonna
	I. szap. fok:	8.945,4 tonna
	II. szap. fok:	70.877,9 tonna

A tavalyi termésnek mindössze 33 százaléka került belföldi forgalmazásra fémezett vetőmagként, amely mutató az azt megelőző évben 51 % volt.

Összesen 102 fajtát, illetve fajtajelöltet fémezőltünk. A szabványos és engedélyezett vetőmagmennyiség alapján az első 15 fajta adja a mennyiség 79,7%-át: Mv Magdaléna 10,3%, Mv Csárdás 9,5%, Lupus 8,3%, GK Kalász 6,8%, Mv Verbunkos 5,6%, Mv Ködmön 3,9%, Saturnus 3,7%, Mv Palotás 3,6%, Mv Magvas 3,6%, Jubilejnaja 50 3,5%, GK Garaboly 2,9%, Mv Suba 2,7%, GK Petur 2,6%, GK Ati 2,5%, Mv Marsall 2,4%, Buzogány 2,1%, GK Élet 1,7%, Mv Mazurka 1,6%, Ludwig 1,5%, Mv Toborzó 1,2%.

A 2004 májusától lezárt tételknél már nem kötelező az évenkénti minőségellenőrzés azaz a megújító átzárás, ezért a 2004 év őszeről áthúzóó készletek nagy részét az eredeti minősítő okmányokkal forgalmazhatták. Ennek ellenére számos vetőmag-tulajdonos hivatalos, vagy saját mintavétel után a tételt reprezentáló mintát bevizsgálta az OMMI-val. Az újabb vizsgálati eredmény így lehetővé tette a tétel jobb eladhatóságát.

2005-ben 4.348,6 hektárra csökkent az őszi árpa vetőmag-előállító terület nagysága a tavalyelőtti 6.250,7 hektárral szemben. Ennek a fajnak az elmúlt tizenöt évben csak 1999-ben volt kisebb a vetőmag-szaporító területe, köszönhetően a vetésre nem kedvező őszi időjárásnak.

Alkalmatlan minősítést 203,9 ha (4,6%) kapott fajkevertség (26,8%), megdőlés (21,6%) fajtakevertség (17,1%), gyomosság (17,2%), elemi kár (7,4%) és megsemmisülés (10,1%) miatt. Az őszi árpa szaporítóknak a legnagyobb gondot az őszi búzánál részletezett okok miatt, a faj és fajtatisztaság határértékeinek betartása jelentett. A megdőlés és elemi kár miatti kizárások Békés és Fejér megyében végigvonuló szeles viharok következménye volt.

Az 53 Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő fajtából csak 33 db államilag minősített árpafajtából 1 db fajtajelöltből és egy EU-s fajtából történt vetőmag-előállítás 269 táblán.

Az országos termésátlag ugyan gyengébb lett a 2004. ével szemben, azonban a csökkenés nem olyan nagymértékű, mint az őszi búzánál. Ennek legfőbb oka, hogy a kalászos fajok közül elsőként került a magtárba, így elkerülte a júliusi esőzések kártékony hatásait. 4.144,7 ha alkalmas minősítési területről 20.124 tonna termést takarí-

tottak be, amely 4.855 kg/ha átlagtermést jelent. A termésátlagok nagyon szórak a megyék között. A 2004. évben legnagyobb termésátlaggal (5.820 kg/ha) büszkélkedő Békés-Csongrád megyei TVF tavalyi 3.782 kg/ha-os eredményével utolsók voltak a sorban a felüglyelőségek között.

2005. év második felében 596 tételt fémzároltunk 12.469,6 tonna mennyiségben (2004: 18.996,5 tonna), melyből alkalmas minősítésben részesült 12.010 tonna. Exportra 16 tonnát zártunk. 2004, illetve még régebbi termésből származó zárás: 1.842 tonna. A tavalyi termésnek 51 százaléka került belföldi forgalmazásra fémzárolt vetőmagként, amely mutató az azt megelőző évben 58 % volt.

Sorrendben az első tizenkettő fajta, amely a szabványos és engedményes vetőmagmennyiség 78,6%-át adja, a következő: Nelly, Rex, Candesse, KH Viktor, Botond, Petra, KH Tas, Angora, Gotic, Carola, GK Rezi, Kunsági 2. 5 fajta magyar, 4 német, egy-egy horvát, osztrák és francia nemesítésű.

A kalászos növények közül az Európai Unió csatlakozásunk legnagyobb vesztese a rozs mellett kétségtelenül a kilencvenes évek és az új évezred első éveinek sikernövénye az **őszi tritikále**. Míg 2004-ben történetének eddigi legnagyobb vetőmag-előállítási területnagyságát érte el, addig 2005. évben ennek már csak kevesebb mint az 50 százalékán, 2.203 hektáron jelentettek be szántóföldi ellenőrzésre tritikále vetőmag-szaporító területet. A GOFR növények közül való kizárása hátrányosan érintette a piaci lehetőségeit, így a termelők költségtakarékosság miatt nem vesznek fémzárolt vetőmagot.

A 2004. évhez hasonlóan tavaly is kizárásra került 4 hektár izoláció hiánya miatt. A vetőmag-előállító ugyanis nem volt tisztában azzal, hogy ez a faj, mint a búza és rozs fajhibridje idegentermékenyülésre hajlamos. A vetőmagrendelet értelmében nem elég 2 méteres elválasztósávot hagyni a fajták között. Ezen kívül 10 hektár fajkevertség miatt kapott alkalmatlan minősítést. A szaporításokban 13 fajta szerepelt. Az első 7 fajta (Kitaro 17,4%, Bogo 14,9%, Lupus 12,4%, Filius 10,7%, Versus 8,9%, Marko 8,2%, Disco 12,4%) adja az alkalmas minősítésű területek 81,2 %-át. A tritikále átlagtermése 4.759 kg/ha, amely 484 kg/hektárral kevesebb, mint 2004-ben. A tényleges termés 10.420 tonna volt, amely közel 13.139 tonnával kevesebb, mint az azt megelőző évben.

2005 őszen összesen a tavalyelőtti mennyiség kevesebb mint a harmadát, 3.306 tonnát fémzároltunk. Alacsony csírázóképeség miatt 193,9 tonna (5,8%) alkalmatlan minősítésű lett. A csatlakozás előtti szabályozások szerint ez az arány 17,4 % lett volna. A nagyszámú alacsonyabb csírázóképeségű vetőmagtétel oka az volt, hogy a sűrű állományokban nagyobb százalékban károsítottak a tritikalénál 2004-ig nem tapasztalt gombabetegségek (lisztharmat, levélrozsda) és a nyári viharokban megdől, valamint a júliusi esőzések után betakarított állományokban csíráromlás következett be. A magyar EU címkével lezárt szabványos és engedményes vetőmag mennyisége 2.964,9 tonna lett. Ebből 355,7 tonna ókéslet zárását is figyelembe véve 2005. évi termésből belföldi felhasználásra lezárt mennyiség mindösszesen 25%. OECD címkével exportra lezárt mennyiség: 147,5 tonna.

2002 év óta tartó **tavaszi árpa** szemleterület növekedés 2005-ben megállt. Az elmúlt évben szemlélt 4.854,6 hektáros terület az utóbbi 20 év legkisebb szaporító területének számít. Már a 2004. évi vetésnél és 2005 év tavaszán is tapasztalható fémzáralt vetőmag-vásárlási igény visszaesésének döntő oka az volt, hogy az árutermő terület rég nem látott alacsony nagyságra zuhant vissza (145.000–150.000 ha). Az elmúlt évek kedvezőtlen időjárása miatt rendkívül alacsony termésátlagok születtek és az értékesítési pozíciók sem voltak elegendőek a nyereséges tavaszi árpa termesztésre.

Az előző évekhez hasonlóan 2005 év időjárása sem kedvezett teljes tenyészidőszakban a tavaszi kalászos vetőmag-előállításoknak. A hosszán tartó tél miatt a tavaszi kalászosok vetés előkészítése és vetése megkésett. Többen fel is hagytak a reménytelen próbálkozásokkal. Az elmúlt évekhez mérten csapadékosabb tél és tavasz következtében ugyan az állományok behozták lemaradásukat, azonban a kiemelkedő termés mennyiségi és minőségi kilátásokat alaposan lerontotta a betakarításkori esős, viharokkal tarkított júliusi időjárás. Akik nem tudtak időben learatni,

3. táblázat

Tavaszi árpa fajtaarányok a szemlélt alkalmas minősítésű szaporító területek alapján

2005	2004	2003	Fajta	2003 %	2004 %	2005 %
1.	1.	1.	Jubilant	45,0	33,8	25,2
2.	2.	3.	Pasadena	20,2	22,4	23,8
3.	14.	9.	Prudentia	1,0	0,8	19,2
4.	3.	2.	Scarlett	20,7	17,1	17,2
5.	5.	10.	Ebson	0,8	2,7	2,6
6.	-	18.	Tunica	-	0,6	2,1
7.	-	-	Xanadu	-	-	1,7
8.	6.	8.	Tactic	1,2	2,3	1,1
9.	-	-	Kompakt	-	-	1,1
10.	4.	5.	Annabell	2,0	6,7	0,9
11.	17.	20.	Biatlon	0,1	0,6	0,7
12.	19.	12.	Michka	0,7	0,5	0,7

4. táblázat

Egyéb őszi kalászosok vetőmag-szaporítási és fémzáróási adatai

Faj	Alkalmas terület			Tényleges termésátlag			Tényleges termés			Fémzáróás (alkalmas+export)		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Őszi durum búza	909	1.254,7	960,6	2.686	5.106	4.776	2.442	6.406,6	4.588	1.960	2.401	1.602
Őszi rozs	727	959,2	397,7	2.036	3.222	2.934	1.481	3.090,8	1.167	605	1.464	497
Hibrid rozs	219	324	471,1	3.223	6.244	5.568	706	2.023,2	2.623	470	1.456	1.612
Tönköly búza	268	374,8	40	3.695	3.623	3.206	990	1.357,9	128	452	335	8,3
Őszi zab	-	-	5	-	-	3.006	-	-	15	-	-	2,5

5. táblázat

Egyéb tavaszi kalászosok vetőmag-szaporítási és fémzáróási adatai

Faj	Szemlélt alkalmas terület			Tényleges termésátlag			Tényleges termés			Fémzáróás (szabványos) tonna		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003 évi vetéshez	2004 évi vetéshez	2005 évi vetéshez
Tavaszi búza	553,5	426,7	305,1	2.295	4.463	4.477	1.270,0	1.904,6	1.366,0	288,3	780,3	888,9
Tavaszi durum búza	13,7	105,3	24,1	1.788	4.194	3.220	24,5	441,6	77,6	14,0	19,6	9,05
Csúszas zab	34,7	39,2	34,6	2.571	2.345	3.121	89,2	91,9	108,0	9,3	24,8	7,5
Tavaszi tritikále	61,0	19,0	29,4	1.201	3.557	1.601	73,3	67,6	47,0	17,8	74,8	23,4

▶ azoknak számolniuk kell a gombabetegség felszaporodása és a kicsírázott szemek miatti rossz vetőmagminőséggel.

Az alkalmatlansági okok megoszlása jól tükrözi ezeket a káros környezeti hatásokat. 83 ha-on Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád és Békés megyékben elemi kár miatt víznyomásos területeken lehetetlenült el a minősítés. A csapadékosabb időjárásnak köszönhetően elterjedt vadzab fajok kizárásra került Nógrád megyében 27,5 ha.

A tavaszi árpa vetőmag-szaporításokban a Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő 53 fajtból 249 táblán csak 22 fajtát szaporítottak. Ezen kívül 5 fajtát szaporítottak a Közösségi Fajtakatalógus fajtaiból (3. sz. táblázat). A fajtaarányok tekintetében az előző évek tapasztalatához hasonlóan továbbra is tartja vezető helyét a Jubilant. A 90-es évek viszonylatában a kiváló termésstabilitású és minőségű Jubilant csúcstartó mind a területi részarány nagyságának tekintetében (hiszen 1999-ben a szaporító terület több mint 50 %-án Jubilant fajtát állítottak elő), mind abban a tekintetben, hogy a Jubilant fajta már 10 évben állt az első helyen. Erre hasonló példa az 1990-1994-ig terjedő időszakban volt, amikor az Orbit öt alkalommal volt vezető fajta. Az első 4 fajta adja a szaporító terület döntő hányadát (85,4 %).

4.744 ha alkalmas minősítésű területen 4.236 kg/ha átlagtermés mellett (2004-ben 4.877 kg/ha) 20.097 tonna termést takarítottak be, amely a 19.931 tonnával kevesebb mint 2004-ben.

2005. évi vetés időszakában az alkalmas minősítésű fémező vetőmag mennyisége 10.937,2 tonna volt, ebből a 2004-nél korábbi termésként zárt vetőmag 1.581,1 tonnát tett ki. Ez alapján a 2004. évi termés 47 %-át forgalmazták fémező vetőmagként 2005 tavaszán. A korábbi években 67% körüli volt ez az érték.

2005 év második felében 517,6 tonnát fémezőltünk. Ebből 25 tonna alacsony csírázóképeség miatt alkalmatlan minőségben részesült. Az elmúlt évek ilyen időszakában zárt mennyiségektől jóval elmaradó mennyiség mutatja, hogy 2005. január közepéig a tavaszi árpa kereslet igen gyenge. A tavaszi árpánál az elmúlt években viszonylag nagy biztonsággal meg lehetett becsülni a várható fémezőlést a vetési szezonra, azonban ma, amikor a fémezőltetők szinte kizárólag konkrét megrendelésre fémezőltetnek, ez nagy merészség lenne részemről.

Dr. Palágyi András nemesítő találó szavaival szeretnék rátérni a második legjelentősebb területtel rendelkező tavaszi kalászos fajra a **tavaszi zabra**. „Valószínűleg 25 évre is vissza kell mennünk az időben, hogy a tavalyihoz hasonló kis mennyiségű zabvetőmag eladást találjunk országosan. Az okok szinte minden takarmánynövény-nél azonosak: alig van állatállomány, nem kell a kommersz áru, nincs szükség vetőmagra sem.” 2005-ben a vetőmag-szaporító terület 1.000 hektár alá csökkent, amire nem volt példa az elmúlt évtizedekben! A 691,2 hektár szaporítás alkalmas minősítést kapott. A szaporításokban 8 államilag

elismert, 2 Közösségi Fajtajegyzéken szereplő és 2 fajtajelölt szerepelt 56 táblán. Az első 5 fajta sorrendje, melyek a szaporító terület 77,1%-át adják, a következő: GK Iringó 19,8%, GK Pillangó 18,0%, Lota 17,8%, Bakonyalja 12,0%, Kwant 9,5%. A tényleges termés a 2004 évi 10.454,9 tonnával szemben több mint negyedére csökkent. 2.453,9 tonnát takarítottak be 3.549 kg/ha-os átlagtermés mellett.

A 2005 évi vetéshez 2.635,1 tonna alkalmas minősítésű vetőmag áll rendelkezésre a termelők részére. A jelentős eladatlanság miatt 1.200–1.500 tonna vetőmag fémezőlése várható 2006. évi vetéshez. Ezt a mennyiséget csökkentheti azon tételek száma, amelyek a nyári esőzések után lettek betakarítva és csírázóképeségük alacsony. 2005 év második felében fémezőltünk tavaszi zabot 100,2 tonna mennyiségben, mely alkalmas minősítést kapott.

Végezetül, ha a fenti adatok alapján fel tesszük azt a kérdést, hogy hová tartunk. Válaszként mindenféle kommentár nélkül, az alábbi őszi kalászos vetésbejelentéseket regisztráltuk 2006 január 12-ig:

Őszi búza	28.734,6 ha
Őszi árpa	4.147,8 ha
Őszi tritikále	670,9 ha
Őszi roz	394,2 ha
Hibrid roz	387 ha
Őszi durum búza	829,8 ha
Tönköly búza	47,5 ha
Benke Zoltán	
<i>kalászos témavezető, OMMI</i>	

Legfontosabb szántóföldi növényfajok tavaszi vetőmaghelyzete

Előjáróban szeretném leszögezni, hogy vetőmaghiány nincsen.

A vetőmag-előállítók és forgalmazók ki tudják elégíteni a felhasználói igényeket. Az előfordulhat, és várhatóan mindig sűrűbben fog előfordulni, hogy egy-egy fajtból hiányhelyzet alakul ki. Ennek oka a minősített vetőmag iránti kereslet általános csökkenése, így a vetőmag-előállítók részéről a kínálandó készletek felülvizsgálata.

Tavaszi vetésű kalászos gabonáink között vezető szerepet tölt be a **tavaszárpa**. Felhasználása elsősorban a söripar és a ta-

karmány-előállítás. A megmaradt áru mehet az intervencióba. A természetesi igényt tehát a legnagyobb fogyasztó, a söripar képviselő gyárak szabják meg. Az érdekelt árpatermesztők előtt jól ismert a felvásárló malátagyárak változó helyzete. Ennek elsőrendű oka lehet az EU-n belüli határok megszűnése és a malátagyárak közötti igen erős versenyhelyzet kialakulása. A fajtakínálat jelentős, a Nemzeti Fajtajegyzékben mintegy 45 fajta szerepel és ennek többszöröse van az EU fajtajegyzéken. Ténylegesen a hazai vetőmag-előállítás 53 %-át 4 fajta képviseli, ebből is egy már kifutó.

A VSZT nem javasolhat fajtát, erre azonban nincs is szükség, mert a felvásárló malátagyárak megforgalmazzák fajtaigényüket. A malátának termelt árpa előállítására nem könnyű feladat.

Abszolút fajtatisztaságot és a vetőmag minőségi előírásainak is megfelelő csírázóképeséget kell elérnie a természetesen egyöntetű sörárpa alapanyagának.

Ezt igazolja a minősített vetőmag használat, ami az összes termelési célt (takarmányt, stb. is) figyelembe véve, meghaladta az 57 %-os fémezőlt vetőmag-felhasználást.

Tagi adatszolgáltatás szerint **a forgalmazott fémezőlt vetőmag átlagára 52.456 Ft/t volt.**

Ez mintegy 20 %-kal marad el a 2004. év átlagárától annak ellenére, hogy a tavaszárpa vetőmag-szaporító terület aránya mintegy 60 %-a az előző éveknek. 2005-ben a VSZT nem hirdetett irányárát. Az idén, sem áru, sem a vetőmag-szaporító területben nem várunk emelkedést. Ez látszólagosan ellentétes attól az elvárástól, amit

önbeporzó növényfajok esetében a növekvő minőségi vetőmaghasználatról elvárhatnánk. De amíg a malátaipar erőteljesebb mennyiségi igényei nem jelentkeznek, – ez a realitásos feltételezés.

Egyéb takarmánynövények várható vetőmagszükséglete rendelkezésre áll, bár a potenciális vetőmag felhasználói igény kielégítése nehezen becsülhető.

Érdekesen alakul a lucerna vetőmagelátás várható alakulása. 2005. évben az importigények (elsősorban Románia) elvitték a lucerna vetőmagkészletek egy részét. A 2006.

évi várható igények maradéktalan kielégítése tehát kérdéses. Ezt a helyzetet még befolyásolja a belvizekkel borított lucerna szaporító-területek nagysága, s a belvíz levonulása. Jelenleg úgy tippelhető, hogy

a telepítési szándékhoz elegendők lesznek a lucerna vetőmagkészletek.

De semmiképpen sem javasolunk ismeretlen import lucerna vetőmag behozatalt, mert a kedvezőtlen tapasztalatok igen jelentős veszteségek kilátásaira hívják fel a gazdálkodók figyelmét.

A **fűfélék** vetőmagigényei kielégíthetők. Azonban mindenképpen azt kérjük, hogy a vételi szándékot idejében küldjék meg a vetőmag-forgalmazó cégeknek. Ennek azért is nagy a jelentősége, hiszen a vetőmagtisztítások már folyamatosan folynak.

Kukoricából és napraforgóból teljes fajtaválaszték áll a gazdaságok részére. A választék megfelel az EU és környezetünk legjobb kínálatának. A választást a bemutatók nagy száma elősegítette.

Egy témáról azonban írni és továbbra is szólni kell, mert igen sokan és joggal teszik fel a kérdést: Ez a **GMO**. S ezen belül is kiemelten a kukorica. Az EU vezetése a Világkereskedelmi Szövetség (WTO) igényeinek megfelelően nem korlátozza a GM fajták termesztését, hanem a tagállamokra bízta hogyan oldják meg ezt.

Az EU állampolgár továbbra is fél, s nem tartja meggyőzőnek az egészségre veszélytelen nyilatkozatokat.

Félelme nem ok nélküli, mert többször tapasztaltuk, hogy a veszélytelen termékről

az ellenkezője igazolódott (pl. DDT). Mindezek következményeként a GMO kukorica természetének nincs piaca. Magyar szempontból a fentiekén kívül az idegen beporzás veszélye is igen nagy.

A hagyományos és a GM fajták közötti összevágás kölcsönös megtermékenyülés veszélyét növelő tényezők:

- a birtokszerkezet alakulása,
- a kukoricatermelés széles körű elterjedése (minden gazdaságban van),
- a kukorica övezetek hiánya, megvalósíthatatlansága,

- a kukorica árutermesztés nagyságrendje (1,1–1,2 mha 9 mt),
- a vetőmag-szaporítás jelentősége (28–30 eha, 500–550 fajta, kb. 1.000 tábla, 70–75 et fémzárolt vetőmag, amelynek 60–65 %-a export),
- a csemegekukorica termesztés jelentősége.

Mindezek miatt szigorú szétválasztás szükséges, ami a térbeli izoláción túlmenően, a feldolgozási, szállítási és tárolási elkülönítést is megköveteli. Ezt kívánja biztosítani a most jóváhagyás alatt álló koegzisztencia (együttélési) jogszabály. Mindezeket túl még mindig kérdéses, hogy gazdaságos lesz-e a GM kukoricafajták termesztése. Ennek megítélésénél a +20–25 %-os vetőmagár, a speciális vegyszerigény, az elkülönített betakarítás, szárítás, szállítás és raktározás, s ezek eszközigénye áll a hagyományos termesztéssel szemben. A gazdaságosságot a gyakorlat fogja eldönteni.

Most a gazdálkodó csak egyet tehet, kívánja a körülmények kialakulását.

Ez idő alatt nem is próbálja ki a lehetőséget, mert az ország mentességének elvesztése többlet költségekkel járna, állandó tételes igazolást von maga után az egyébként is telített piacon.

H.T.

A tavaszi kalászosok irányára vonatkozó javaslatunk, illetve az FVM véleménye a Vetőmag Szövetség és Terméktanács honlapján megtalálható (www.vetomagtermektanacs.hu).

Szerkesztőség

DUS vizsgálat jövője a kibővített EU-ban

A Közösségi Növényfajta Hivatal (CPVO) szerint érdemes az érintett felekkel megvitatni a DUS vizsgálatok jövőjét. Az eszmecsere célja, annak megvizsgálása, hogy szükség van-e a jelenlegi DUS rendszer módosítására és ha igen, hogyan.

A cikk alapját képező dokumentum vitaindító anyagként a CPVO elnökének jóváhagyásával került publikálásra. A felkínált lehetőségek nem a CPVO, vagy annak elnökének, igazgatótanácsának, illetve nemzeti oltalmi és fajtaelismerő hivatalok álláspontja, és nem is a létező összes, ami a vita tárgyát képezheti. Az egyes változatok sorrendje nem fontossági sorrend.

A CPVO által feltett kérdéseket az Európai Vetőmag Szövetség megvitatta, az egyes kérdésekre adott válaszokat az alábbi szöveg tartalmazza.

I. DUS vizsgálatok jelenlegi helyzetének áttekintése az EU-ban.

Az EU-n belül a DUS vizsgálatok három különböző jogi státuszú rendszerben folynak:

1. Nemzeti fajtaelismerés rendszere
2. Nemzeti fajtaoltalmi rendszer
3. Közösségi fajtaoltalmi rendszer

A fajtaelismeréshez lefolytatott DUS vizsgálatot általában a CPVO elfogadja, amennyiben az eljárás kielégítő számára.

A szántóföldi- és zöldsfajtáknál a szülői vonalak nem kerülnek kereskedelmi forgalomba, ezért ezek nem kapnak állami elismerést. Ezeknél a fajtáknál a közösségi növényfajta-oltalom megszerzése érdekében a DUS vizsgálatokat a CPVO kezdeményezi.

A dísznövényeknél a legtöbb DUS vizsgálatot a CPVO kezdeményezi, mivel e fajták zömét közösségi fajtaoltalomban részesítik. A közösségi fajtaoltalom megjelenése óta egyre kevesebb dísznövény részül nemzeti oltalomban. Ennek ellenére néhány nemzeti szabadalmi hivatal még jelentős szerepet játszik a dísznövények DUS vizsgálataiban.

Habár ezek az intézmények formálisan függetlenek, intenzíven együttműködnek egymással. A CPVO „átveszi” a fajtaelismerő hivatal DUS eredményét, míg a nemzeti szabadalmi és/vagy fajta hivatalok átveszik a DUS eredményeket egymástól, vagy a CPVO-tól bilaterális egyezmények keretében.

Jelenleg az EU-ban a következő alapelvek mentén szerveződnek a DUS vizsgálatok.

- A vizsgálati módszer a nemzeti hivatalok előírásai alapján

➔ A vizsgálat a főbb növényfajoknál a CPVO által kidolgozott előírások alapján folyik. Ahol nincs ilyen irányelv ott közvetlenül az UPOV vagy pedig a nemzeti előírásokat alkalmazzák.

- **Nemzeti hivatalok által kiválasztott vizsgálati helyszínek**

A hatóság felelős a megfelelő számú vizsgálati helyek kiválasztásáért. Ebben a tekintetben is eltér a dísznövények helyzete a többi növényfajtól. A legtöbb dísznövényfajnál mindössze egy kompetens vizsgálóhivatal van. Ez egy hosszú fejlődési folyamat következménye, amely már jóval a közösségi növényfajta-oltalmi rendszer hatályba lépése előtt elkezdődött. A gyümölcsöknél is rendkívül kevés számú vizsgálóhivatal foglalkozik egy-egy fajjal. Legjobb példa erre az alma, ahol a CPVO elérte, hogy központosított módon történjen a vizsgálat. A DUS vizsgálatához szükséges feltételek a nagy szántóföldi, zöldség kultúráknál számos országban megvannak. A nemzeti hatóságok – ha a technikai feltételek adottak – elvégzik a fajtajelölt vizsgálatát. Ha a feltételek hiányoznak, egy adott faj vizsgálatához, akkor a hatóság „kiszervezheti” azt egy másik országba, akivel együttműködésben áll. Ha több lehetséges helyszín áll rendelkezésre egy fajtajelölt tesztelésére, akkor a CPVO jól meghatározott kritériumrendszer alapján választja a fajta származása, a nemesítő szándéka stb.).

- **Hivatalos minősítés**

Legtöbbször a vizsgálatokat valamilyen független szervezet végzi, általában hatósági minőségben. A DUS vizsgálatok elvégzése e szervezetek felelőssége. Még akkor is, amikor a nemesítő is részt vesz az értékelésben (francia kukorica, holland zöldség vizsgálat).

II. DUS vizsgálati rendszer értékelése

Technikai és gyakorlati szempontból a minél több vizsgálati helyszín előny a szántóföldi és a szabadföldi zöldségek számára. Ez lehetővé teszi a kompetens hatóság számára, hogy a nemzeti eljárás keretében helyszínt válasszon a saját, illetve a hasonló klimatikus feltételekkel rendelkező szomszédos országokban. A közösségi növényfajta-oltalom vonatkozásában pedig lehetőséget nyújt a CPVO számára, hogy olyan helyszínt válasszon, amelynek környezeti feltételei megegyeznek azzal, ahol az oltalmazni kívánt jelöltet kinemesítették. A nemesítő számára ez a helyzet szintén kívánatos.

A DUS vizsgálatok követelményeinek megfelelő infrastruktúra fenntartása, – különös tekintettel a referencia gyűjteményre –, meglehetősen költséges. A legtöbb or-

szágban a költségvetési megszorítások miatt a vizsgáló hatóságoknak, elsősorban gazdasági korlátok mentén kell meghatározniuk közép és hosszú távú stratégiájukat. Az a tény, hogy jelenleg a hatóságok által oltalom, vagy elismerés céljából végzett DUS tesztnek meg kell felelnie a CPVO előírásainak, fontos szerepet játszhat ebben a tekintetben.

A dísznövényeknél kialakult központosított vizsgálati rendszer módosult a 10 új tagország csatlakozásával. Várhatóan néhány nagy dísznövényfajnál új potenciális vizsgálati helyszínek lesznek elérhetőek. Ezen új vizsgálati helyek megjelenése a DUS vizsgálati rendszer felülvizsgálatát teszik szükségessé a dísznövényeknél is. De nem ez az egyedüli oka a felülvizsgálatnak.

A központosított vizsgálatoknak számos előnye van. Annak az esélye, hogy a fajtajelölt nem kerül összehasonlításra a megfelelő referencia fajtákkal, – ha az összes vizsgálat egy helyen koncentráltan történik –, nagyon csekély. A centralizált vizsgálaton ezenfelül lehetőség nyílik jóval több fajta együttes vizsgálatára, mint egy decentralizált helyzetben. Ez a fajta megközelítés jóval költséghatékonyabb a rendszer működtetését illetően is.

A centralizáció árnyékos oldala az, hogy az egyes fajokhoz kapcsolódó szakértelem, egy ugyanazon vizsgáló hatóságon belül néhány személyre korlátozódik. Ennek a szakudásnak a fenntartása veszélybe kerülhet a szakértők nyugdíjazása, elvándorlása, valamint intézményi átszervezések révén is. Továbbá az egyes vizsgáló szervezetek közti verseny hiánya egy bizonyos-fokú „lázasságot” is eredményezhet, ami csökkentheti a költséghatékonyt. Utoljára, de nem utolsósorban, a központosított vizsgálatok az illetékes hivatal nem képes az összes környezeti tényezőt figyelembe venni.

III. DUS vizsgálat az EU-ban, módosítások

A felsorolt elemzések is jól mutatják, hogy időszerű a DUS vizsgálat szerkezetének felülvizsgálata az EU-ban. A felülvizsgálat azonban nem feltétlenül eredményez változtatást. Lehetséges, hogy a jelenlegi helyzet optimális, vagy a legjobb az elérhető alternatívák közül. Következésképpen, amikor az alábbiakban módosításokról lesz szó, akkor az elsősorban csak a felülvizsgálat keretét adja meg.

A közösségi növényfajta-oltalmi rendszer tekintetében az említett módosítások tulajdonképpen a 2100/94/EK alaprendelet megváltoztatása nélkül is megvalósíthatók. Azt, hogy ezeknek a változtatásoknak a bevezetése a nemzeti fajtaelismerési/oltalmi jogszabály környezetbe hogyan illene bele, az egyes kompetens nemzeti hatóságoknak kell megválaszolniuk.

A szántóföldi és a zöldségfajoknál a DUS vizsgálatot főként a nemzeti fajtaelismerő hatóságok végzik. Ezért egy ilyen felülvizsgálat kezdeményezése csak akkor jó ötlet, ha az illetékes fajtaelismerő hatóság hajlandó közreműködni benne.

Az értékelés során felvetett opciók sorrendje véletlenszerű és nem hierarchikus felépítésű. Az egyes alábbi között A, B és C változatok tetszés szerint kombinálhatók.

A. DUS tesztek koncentrációja a szántóföldi, zöldség és gyümölcsfajoknál

Ebben a fejezetben a három szektor közös elemzésére kerül sor annak okaként, hogy mind a három szektorban egynél több kompetens vizsgálati helyszín is rendelkezésre áll növényfajonként. Ezért a vizsgálatok koncentrációja ezeknél a növényfajoknál merülhet fel elsősorban.

A DUS vizsgálatoknak magas minőségi követelményeknek kell megfelelniük, az előírt útmutatók szerint. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a DUS tesztet nem a közösségi növényfajta-oltalom miatt végezték, hanem fajtaelismerés céljából. Az sem kizárt, hogy az előírások szigorú alkalmazása a meglévő vizsgálati potenciál természetes újrászerveződéséhez vezetne. Némely vizsgálóhivatal egyszerűen beszüntetné azoknak a fajoknak a minősítését, ahol a bejelentések nem érik el azt a kritikus mennyiséget, ahol a vizsgálatok megfelelő minőségben és költséghatékonyan végezhetőek. Egy ilyen tiszta piaci alapon történő fejlődés ahhoz a helyzethez vezethet, hogy nemely növényfaj földrajzi és éghajlati alapon szerveződő DUS vizsgálati rendszere eltűnhet.

A „természetes” és többé-kevésbé kontrollálatlan fejlődés elkerülése érdekében, a vizsgálóhivataloknak saját maguknak kell megtalálniuk a koncentráció valamilyen formáját. Például oly módon, hogy csökkentseik költségeiket anélkül, hogy felhagynának az adott fajok vizsgálatával. Ez történhet olyan módon, hogy egy adott faj esetében a vizsgálóhivatalok maguk közül kijelölnek egy ún. „vezető hivatalt”. Ez a hivatal teljes referenciagyűjteménnyel és/vagy adatbázissal rendelkezne, melyeket bizonyos feltételekkel hozzáférhetővé tenné más vizsgálóhivatal számára is. Ebben a változatban meg kell határozni azt, hogy a hivatalok milyen módon vesznek részt a referenciagyűjtemény és/vagy adatbázis fenntartásának költségeiből. Itt felmerülhet olyan megoldás is, hogy a CPVO tartana fenn egy központi adatbázist valamely, vagy az összes faj tekintetében, amit azután az érdekeltek használhatnak. Egy ilyen adatbázis közvetlenül kapcsolódhatna a nevezéktan adatbázishoz, amelyet jelenleg a CPVO már működtet.

Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) a követhetőképpen látja a DUS vizsgálatok jelenlegi helyzetét.

A jelenlegi rendszer egyelőre mind technikai, mind gazdasági szempontból működőképes. A növényfajta-oltalomhoz szükséges DUS vizsgálatoknak továbbra is a fajtaelismeréshez kell kapcsolódnia. A referenciagyűjtemények kérdését azonban át kell gondolni és ez az a terület, ahol változtatni szükséges.

Ellenben, ha mégis megindulna egyfajta koncentráció a vizsgálóhivatalok között, akkor annak a „felhasználók” igénye szerint természetes úton kellene végbe mennie és nem felülről vezérelten. Az ún. „vezető hivatalok” kialakítása nem életszerű. A vizsgáló társhatóságok együttműködésének fokozása viszont csökkentheti a vizsgálati költségeket. Az együttműködés kidolgozása azonban az illetékes hatóságok feladata, az ESA nem látja ebben a CPVO szerepét.

További lényeges elem a minőség-ellenőrzési rendszer bevezetése. Az ESA elképzelése szerint teljesen független szervezet ellenőrizné az illetékes vizsgálóhivatalok működését, beleértve a CPVO-t is.

A földrajzi és klimatikus tényezők egyes növényeknél (kukorica, káposztarepce, kalászosok, néhány fű és zöldségfaj) főként a nappal hossz, és a hőmérséklet tekintetében a koncentráció lehetőségét korlátozhatják. De például a burgonyánál és a cukorrépánál nincs ilyen típusú limitáló tényező.

B. A DUS vizsgálatok újrászervezése a dísnövény szektorban

A kialakult helyzetből adódóan ebben a szektorban egy bizonyos fokú decentralizációval kell számolni.

A dísnövények DUS vizsgálatának újrászervezésekor figyelembe kell venni az egyre növekvő fajszámot és a fotókat, fajta-leírásokat. Újabb DNS profilokat tartalmazó adatbázisokat is, melyek egyre inkább helyettesíthetik a költséges „élő” referenciagyűjteményeket. Ezeknek az adatbázisoknak az a legnagyobb előnye, hogy könnyen megoszthatók más vizsgálóhivatalokkal. Ebből következően a decentralizáció nem biztos, hogy a költségek megkettőződését eredményezné a referenciagyűjtemények tekintetében.

A dísnövények esetében az ESA jelenleg még nem alakította ki álláspontját.

C. A nemesítői szerep erősítése

• A nemesítő bevonása a DUS vizsgálatokba

Ha a fajtajelöltek DUS vizsgálatok a nemesítői szerepvállalásról gondolkodunk, a következőket érdemes figyelembe venni.

Ha a hivatalos minősítés fenntartása

továbbra is cél, akkor a nemesítői értékelésnek csak kiegészítő szerepe lehet.

A zöldség és szántóföldi növényeknél a nemesítők és a vizsgálóhivatal közötti megosztott felelősségű minősítés inkább kivitelezhető, mint a gyümölcsfajoknál. Jó példa erre szántóföldi növény vonatkozásában a francia kukorica fajta-elismerési rendszer jelentős nemesítői szerepvállalással folyó pozitív tapasztalata. A holland tesztrendszer hasonlóan jól működő példa, ahol a zöldségek DUS vizsgálata folyik nemesítői részvétellel.

Az ESA véleménye szerint a fajták DUS vizsgálatát továbbra is hatósági kontroll alatt kell végezni. A nemesítői részvétel főként a szántóföldi kísérletek során elképzelhető, azonban a döntést az egyes fajták elismeréséről egy független szervezetnek kell meghoznia.

Általában elmondható, hogy a nemesítők bevonása a DUS vizsgálatokba kedvező volna. Ezt az álláspontot 2005 októberében a ESA összes szekciója (kalászos, kukorica, zöldség, olaj és ipari növények, takarmánynövények) kettő kivétellel elfogadta. A cukorrépa és burgonya szekció elégedett a jelenlegi helyzettel, és nem kíván változtatni rajta.

Ki kell emelni, hogy a nemesítői részvétel csak egy szabadon választható opció és nem lehet kötelezően előírni. A legnagyobb előnye a költségsökkentésen túl, hogy a nemesítői részvétel időt is takaríthat meg.

• A nemesítő szabad választásának lehetőségének az akkreditált vizsgálóhivatalok közül

Jelenleg a DUS vizsgálatot végző hivatal kijelölése egy fajtajelölt elismerése, vagy oltalma esetén, az illetékes szabadalmi/fajta-elismerési hatóság feladata. A szabad választás lehetősége főként a szántóföldi és zöldségnövényeknél állna fent, mivel a legtöbb fajnál jelenleg is több vizsgálóhivatal létezik. Az akkreditált vizsgálóhivatalok elismerése és folyamatos ellenőrzése céljából létre kell hozni egy akkreditáló hatóságot.

Az ESA véleménye szerint egy ilyen rendszer vonzó lenne a nemesítő számára, hiszen megadná a szabad választás jogát. Az akkreditációt és a folyamatos minőség-ellenőrzést egy független szervezetnek kell elvégeznie. A már létező minőségbiztosítási rendszerek bevezetése – mint a NEN vagy az ISO – sem elképzelhetetlen.

Nem feltétlenül szükséges minden éghajlati zónában a vizsgálati lehetőség megteremtése. Ha valahol piac van, ott meg fog jelenni a nemesítői tevékenység is. Ha azon a területen nincsen vizsgálóhivatal, akkor a nemesítő eszközeit is be lehetne vonni a DUS vizsgálat elvégzésébe.

E beszámoló alapjául szolgáló tanulmányt a CPVO szétküldte az ügyben érintett hatóságok számára véleményezésre. Várhatóan 2006 első felében az érdekelteket felkérve megvitátják a beérkezett reakciókat, melynek tükrében döntenek a további lépésekről.

-ruthner-

MAGYAR VETŐMAGKERESKEDŐK SZÖVETSÉGE AJÁNLÁS A HELYES KERESKEDELM GYAKORLATRA

A hibridkukorica, hibridnapraforgó és repce vetőmag forgalmazása területén kiéleződött versenyben néhány értékesítés-támogató módszer alkalmazásának felerősödése nem az egészséges piaci versenyt szolgálja.

A Magyar Vetőmagkereskedők Szövetsége (MVSZ) a piaci szereplők által alkalmazott fontosabb promóciós eszközökről megállapította, hogy:

- A fajtatulajdonosok által alkalmazott és „Bónuszszak” néven ismertté vált módszer nem tekinthető a termék megismertetését, bevezetését szolgáló marketing-intézkedésnek.
- Nem indokolt, piaczavaró tevékenység, a forgalmazóknál tapasztalható beszerzési ár alatti értékesítés.

A MVSZ felhívja tagjai figyelmét, hogy e két módszer további fenntartása eltéríti az ár/érték arányt, károsan hat a piaci morálra, a szakmai alapon történő fajtaválasztásra, s veszélybe sodorhatja a zavartalan vetőmagellátást.

Fentiekre tekintettel a MVSZ kívánatosnak tartja a „Bónuszszak” juttatás és a beszerzési ár alatti értékesítés teljes körű mellőzését, ugyanakkor tagjainak ajánlja az egészséges versenyt, a kutatás-fejlesztési eredmények érvényesülését, valamint a piac fejlődését segítő marketing módszerek kizárólagos alkalmazását, továbbá a zavaró, korrekt szakmai alapokat nélkülöző, egymás és a termelők érdekeit sértő módszerek kiszűrését.

A MVSZ egyetért azzal, hogy a termelők bevonása az új termék bevezetési, megismeretési folyamatába, valamint a cégek termelői kapcsolatainak ápolása elengedhetetlen és fontos intézkedés. Az új termék bevezetésére azonban szakmai és forgalmazási szempontból megfelelő módszer a termelői próbatermesztés, az ún. „üzemi kísérlet”. Üzemi kísérleti célra egy fajtaból egy gazdára vetítve legfeljebb egy hektárra szükséges vetőmagot elegetőnek tart.

A MVSZ javasolja továbbá, hogy a fajtatulajdonosok és a forgalmazók a kereskedelmi tevékenység során olyan elveket és szabályokat kövessenek, amelyek sem a kereskedőket, sem a termelőket nem ösztönzik az etikai normák megsértésére céljaik elérése érdekében.

A MVSZ minden értékesítési szezon lezárása után közleményt ad ki a vetőmagkereskedelmi etikai normák teljesüléséről, illetve azok esetleges megsértéséről.

E szakmai ajánlást 2005. novemberében adta ki a Magyar Vetőmag-kereskedők Szövetsége, melyet a Vetőmag Szövetség és Termék-tanács Elnöksége megvitattott és egyetértett vele.

FELHÍVÁS

Angol-német nyelvű
elektronikus vetőmagos
cégdatabázisba
történi jelentkezésre

Tisztelt Tagunk!

A Vetőmag Szövetség és Terméktanácsot (VSZT) külföldi partnerszervezetei révén, valamint széles körben regisztrált honlapjának köszönhetően, sok külföldi érdeklődő keresi meg magyarországi partner után kutatva. Az ilyen ajánlatok megfelelő kezelésére jelenlegi kereteink között nincs megfelelő megoldás. Egyrészt azért, mert a cégek nagy részéről nincsenek olyan mélységű információink, amelyek alapján ajánlani tudnánk őket, másrészt pedig nincsen idegen nyelvű kiadványunk, amely a tagjainkról felvilágosítást adhatna a külföldi érdeklődők számára.

A VSZT a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által kiírt Kereskedelemfejlesztési Pályázaton kedvező elbírálást kapott. Ennek köszönhetően lehetőségünk nyílt egy **angol-német nyelvű vetőmagos cégdatabázis létrehozására**. Az adatbázis **CD formátumban**, valamint a **VSZT honlapján** lesz elérhető, amely révén a folyamatos frissítés is megoldott.

Az adatbázis tartalmazná az illető cég **alappadatait**, illetve egy **szöveges bemutatkozást** is lehetővé tenne. Az adatbázisra **tértésmentesen** rákerülhetne – a tag szándékától függően – minden cég, amely külföldi üzleti kapcsolatok kiépítésére törekszik, valamint rendelkezik mindazon tárgyi és személyi feltételekkel, amelyek ezt lehetővé is teszik.

Az elkészült CD-t a VSZT a külföldi partnerszervezetei számára megküldené, valamint minden olyan nemzetközi rendezvényen terjesztené, ahol a vetőmagszakma képviselteti magát. Ezen kívül a VSZT honlapjára tudjuk irányítani mindazokat az érdeklődőket, akikkel személyesen nem tudjuk felvenni a kapcsolatot.

Az **adatbázisba jelentkezni** a kipostázott illetve a honlapunkról letölthető jelentkezési lap pontos kitöltésével, **annak cégszerű aláírásával** lehet. Visszaküldhető az **1-332-5755** fax számra ill. a **1241 Budapest, Pf. 140.** postacímre.

Az **angol, illetve német nyelvű bemutatkozó szövegeket** kérjük a VSZT titkárságára **elektronikus úton Word formátumban** megküldeni (**kisvardai.vetomag@hu.inter.net** email címre, vagy 3,5' floppy ill. CD-ROM formájában a **1241 Budapest, Pf. 140.** postacímre). A beküldött szöveges cégbemutatók fordítására, nyelvi korrekciójára nincsen módunk, tartalmát kizárólag etikai szempontból ellenőrizzük.

A **szöveges bemutatkozás** információgazdag, lényegretörő megfogalmazását kiemelten fontosnak tartjuk, hiszen elsősorban ez alapján tudnak tájékozódni majd az adatbázisban keresők.

Jelentkezési határidő: 2006. február 28.

Vetőmag Szövetség és Terméktanács

Dughagymaforgalmazás – csak engedéllyel

2005 volt az első teljes év, amikor a csatlakozás után hatályba lépő új szabályozás érvényesült, mind a zöldségpalánták, mind a dughagyma és fokhagymatermesztés és -forgalmazás vonatkozásában.

A dughagyma- és fokhagyma szaporítóanyag forgalmazásának rendjéről

Az Európai Közösség megfelelő irányelvvel harmonizáló, a zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 50/2004. (IV.22.) FVM rendelet alapján dughagymatermesztés és -forgalmazás áruterelés céljára kizárólag az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (továbbiakban: Intézet) engedélyével végezhető. Ez vonatkozik a fokhagyma áruterelés céljára való előállítására és forgalomba hozatalára is.

Az engedélyesek a kötelezővé tett „Szaporítóanyag-kísérő okmányon” egyedi azonosító számuk feltüntetésével igazolják, hogy az általuk forgalomba hozott dughagyma, vagy fiókhagyma (a fokhagyma szaporítóanyag botanikai elnevezése) előállítására, és forgalomba hozatala az Intézet ellenőrzése mellett, a jogszabályoknak megfelelően történt.

A megfelelő minőségű és beltartalmi értékű étkezési hagyma, illetve fokhagyma

előállítása érdekében különösen fontos a rendelet azon előírása, hogy szaporítóanyag előállítására csak minősített vetőmag, illetve ellenőrzött szaporító alapanyag használható fel.

Intézetünkhöz a 2004–2005. években folyamatosan érkeztek be az ügyfelek kérelmei a dughagyma- és fokhagymatermesztés, illetve -vizonteladás tevékenységének engedélyezése céljából, de a beérkezett kérelmek száma még meg sem közelíti a feltételezett regisztrációköteles ügyfelek számát.

Ezúton is tájékoztatom az érdekelteket az engedélyeztetési kötelezettségről, valamint felhívom figyelmüket, hogy a tevékenység engedély nélküli végzése 400.000 forintig terjedő minőségvédelmi bírsággal sújtható.

Kérem úrlap Intézetünk Dísznövény Osztályától kérhető, vagy a **www.ommi.hu** honlapról letölthető.

A dughagymát, vagy fokhagymát kiskereskedelmi egységben forgalmazókat értesítem, hogy dughagymát, vagy fokhagymát kizárólag az Intézetnél nyilvántartásba vett, engedélyszámmal rendelkező termesztőtől, vagy kereskedőtől vásárolhatnak. Az ezt tanúsító Szaporítóanyag-kísérő okmányt el kell tenni, és ellenőrzésnél az Intézet munkatársának bemutatni.

Tájékoztatásul az 1. táblázatban nyilvánosságra hoztuk az Intézetünknél, a mai napon nyilvántartásunkban szereplő, érvényes engedéllyel rendelkező azon dug-

1. táblázat

Az OMMI nyilvántartásában szereplő dughagyma- és fokhagyma szaporítóanyag forgalmazó üzemek (2005. január 10.)

Üzem neve	Székhely	Tevékenység
Agrárius 33 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Nagykanizsa	vizonteladó
Alemag Kft.	Szeged-Szőreg	vizonteladó
Allium Bt.	Makó	termesztő, vizonteladó
Budapesti Kertimag Vetőmagkereskedelmi Rt.	Budapest	vizonteladó
Gabonatermesztési Kutató Kht, Hagymakutató Állomása Makó	Makó	termesztő
Garafarm Kft.	Baja	vizonteladó
Gumo Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	Kecskemét	vizonteladó
Hermes Mag Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Tápiószentmárton	vizonteladó
Hortseed Magszaporító és Szolgáltató Kft.	Mezőkovácsháza	vizonteladó
Kossuth Mezőgazdasági Termelőszövetkezet	Makó	termesztő
Oxalis-Seed Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Ecser	vizonteladó
Rácz Dóra	Makó	vizonteladó
Rédei Kertimag Vetőmagkereskedelmi Rt.	Réde	vizonteladó
Rit-Sat Mezőgazdasági És Kereskedelmi Kft.	Budaörs	vizonteladó
Spalax Termelő és Kereskedelmi Kft.	Ecser	vizonteladó
Szeredi és Társai Termelői és Kereskedelmi Kft.	Kiszombor	termesztő
Vizi István és Társai Kft.	Makó	termesztő

hagyma- és fokhagyma szaporítóanyag forgalmazókat, akik Intézetünk részére e tevékenységüket bejelentették, és adataik közléséhez hozzájárultak.

Intézetünk jogszabályi kötelezettségétől fogva, ez évtől az egész országra kiterjedő, fokozott hatósági ellenőrzésekkel fog érvényt szerezni a vonatkozó jogszabályoknak.

Hatóság a dughagyma és fokhagymatermesztők szolgálatában

A 2005-ben szerzett tapasztalatok, valamint az elmúlt év végén dughagyma termesztőkkel, -forgalmazókkal és érdekképviseleti szervezetük képviselőivel történt konzultáció alapján körvonalazódott, hogy célszerű lenne a rendeletben a dughagymatermesztés specialitásait érvényre juttatni. A szakterület teljes lefedése, a jogok és kötelezettségek hatékonyabb érvényesítése céljából Intézetünk, a szakmai szervezetekkel egyetértésben jogszabály-módosítást készül betervezni.

A módosító javaslatok közül az alábbiak a legkiemeltebbek:

Tekintettel arra, hogy a dughagymatermesztésre használt területek majdnem minden évben részlegesen, vagy teljesen kicserélődnek a bejelentetthez képest, olyan javaslatot szeretnénk kidolgozni, mely lehetővé tenné a dughagymatermesztőknek a területek évenkénti bejelentésének egy rugalmas formáját. A bejelentések beérkezésének határidejét is ki kell tolni a vetések utáni időpontra.

Szeretnénk javasolni továbbá a – más szakterületeken már jól bevált – „szerezéses termeltetés” bevezetését a dughagymatermesztésben. Ez lehetővé tenné a ma szakképesített vezetővel nem rendelkező dughagymatermesztő üzemek további működését hatósági ellenőrzés mellett, az engedéllyel rendelkező, nyilvántartásban szereplő üzem neve alatt és felelősségével. Ma még erre nincs lehetőség, hiszen – mint a fentiekből kiderült – dughagyma- és fiókhagyma termesztés kizárólag üzemként megszerzett engedéllyel végezhető.

A dughagyma- és fiókhagyma termesztés a zöldség szaporítóanyag termesztésnek egy olyan speciális területe, amely a zöldhagyma termesztésnek, valamint a fogyasztásra szánt hagyma termesztésének – különösen a makói körzetben – még mindig viszonylag jelentős hányadát teszi ki. A magyar fogyasztók (benne a termesztők) joggal várják el, hogy érdekeiket a többi uniós állampolgárához hasonlóan, a szaporítóanyagokra kiterjedő jogszabályok betartásával védjük.

Pete Andrásné
osztályvezető

OMMI Dísznövény Osztály

(mint a nem vetőmag zöldség szaporítóanyagok vonatkozásában eljárni hivatott osztály)

Beszámoló az EESNET konferenciáról

Ötödöszer került megrendezésre a Kelet Európai Vetőmag Hálózat EESNET konferenciája (A szervezetről rövid emlékeztetőt közlünk a cikk végén). Ezúttal a Bolgár Vetőmag Szövetség szervezésével Szófia adott otthont a rendezvénynek 2005. november 13–15. között. A kétnapos találkozó első napja szakmai jellegű volt, melynek keretében a vetőmagszakma képviselői tartottak előadásokat az ágazat aktuális kérdéseiről.

Többek között szó volt az EU vetőmagpiacáról, a gabonafélék licenccij beszedésének németországi rendszeréről, a vetőmagszabályzás európai uniós kereteiről, a szellemi tulajdon szerepéről a vetőmagágazatban. Az EU csatlakozás előtt álló két ország bemutatkozása mellett Horvátország is lehetőséget kapott vetőmagágazatának ismertetésére. A horvát részvétel annál is inkább indokolt volt, mivel 2006-ban ők rendezik a következő EESNET konferenciát. A 2004-ben csatlakozott országok közül Magyarország és Lengyelország vetőmagszövetségei osztották meg tapasztalataikat a résztvevőkkel.

A meghívott előadókön kívül szinte az összes jelentős vetőmaggal kapcsolatos nemzetközi szervezet képviseltette magát: többek között *Ertsey-né Dr. Peregi Katalin* (ISTA alelnök), *Garlich von Essen* (ESA főtitkár), *Jean Marie Debois* (OECD) *Antoine Gaudin* (GNIS Francia Vetőmag Szövetség).

A második nap szabad üzletkötési lehetőséget biztosított a 25 európai országból érkező közel 260 vetőmagos szakembernek. A rendezvény kiváló alkalmat nyújtott a kontinens keleti és nyugati cégeinek kapcsolatleltetésére, valamint a még nem uniós tagországok szövetségeinek megismerésére. E mellett a konferencián való részvétel költsége töredéke, bármely egyéb hasonló nyugat-európai rendezvénynek. Hazánkból a VSZT-én kívül három cég volt jelen: *Elitmag Kft*, *Kesjár Flóra Kft.* és a *Rit-Sat Kft.*

A számos előadás közül talán a három kandidáló tagország bemutatkozása tűnik a legérdekesebbnek. Ezért a következőkben ezeket ismertetjük.

Bulgária

Mezőgazdaságuk az egyik legrégebbi, és máig is igen hatékonyan működő gazdasági szektor. Az ország területének 40%-a alkalmas szántóföldi növénytermesztésre. Területeinek nagy részén kiváló biológiai alapokon nyugvó intenzív gazdálkodás folyik. Nagy fejlődési potenciállal rendelkezik és egyre jelentősebb részt foglal el a biogazdálkodás. Természetesen nem szabad megfeledkezni a méltán híres kertészeti ágazatról sem, mely komoly versenytárs lesz az ország uniós csatlakozásakor. Elsősorban a következő termékekkel lesznek képesek megjelenni jó minőségben és ked-

vező árakkal a közös piacon: zöldségfélék, szőlő és bortermékek, dísznövények, fűszernövények, dohány, bogyós gyümölcsök.

A termőföld privatizációja megtörtént. Jelenleg a földek 100%-a magántulajdonban van. A termőföld szabad adás-vételére előre láthatóan a következő egy-két évben nyílik majd mód.

A legnagyobb területen, egymillió hektáron termesztett növényük a búza. A vetőmag-felújítás igen kedvező, 60% körüli. Árpát 260.000 hektáron termesztnek 40%-os vetőmag-felújítás mellett. A kukorica által elfoglalt terület fél millió hektár, melynek 80%-a szemes és 20%-a siló, s a 2004-es vetőmag-felhasználás 11.000 tonna volt. Igen jelentős, 600.000 hektár a napraforgó-termesztés is (1. tábla).

1. táblázat

A legnagyobb területen termesztett szántóföldi növények és a vetőmag-előállító területek Bulgáriában

Növényfaj	Termőterület (ha)	Vetőmag-előállító terület (ha)
Búza	1.000.000	18.000
Árpa	260.000	4.000
Kukorica	500.000	3.500
Napraforgó	600.000	1.500

Horvátország

Az ország mezőgazdasági területe 3,5 millió hektár. A népesség 8,6%-a él mezőgazdaságból. A mezőgazdasági termelés hozzájárulása a GDP-hez több mint 10% (2. táblázat).

2. táblázat

Mezőgazdasági területek megoszlása Horvátországban

Szántóföld	1,840 millió ha
Szőlő	58.000 ha
Cyümölcsös	57.000 ha
Rét, kaszáló	413.000 ha
Legelő	1,140 millió ha
Tavak halastavak	26.000 ha
összesen	3,53 millió ha

A legkorábbi bizonyítékok a szaporítóanyagok (vetőmagok) tudatos javításáról a IX. századból valók. Az igazi fejlődés azonban csak a XIX–XX századra tehető, a szervezett vetőmag-szaporítás csak a II. Világháborút követően indult meg. A vetőmag-előállító területek főként a Magyarországgal határos területeken koncentráltak (1. ábra). A vetőmag-előállítás alapját elsősorban a nagygazdaságok biztosítják, a vetőmag-szaporítás alapját képező fajtákat pedig, főként az eszéki és a zágrábi kutatóközpontok adják.

➔ A vetőmagszektort szabályzó jogszabályai alapelve megfelel az EU előírásoknak és az ország tagja a legfontosabb nemzetközi szervezeteknek: UPOV, OECD, ISTA. A vetőmagipar teljesen privatizált, hazai és nemzetközi cégek alkotják. Szerkezetét tekintve 150 vetőmagtermelőből, 50 vetőmag-feldolgozó üzemből és 200 kereskedő cégből áll (3–4. táblázat).

Horvátországban a fémzárolt vetőmag-használatot az állam támogatja. Ennek következményeként 100%-os a vetőmag-felújítás aránya! Ez lehetővé teszi a minőségi növénytermesztést. A licenccij bevételek pedig az új fajták nemesítéséhez szükséges forrást biztosítják.

Románia

Az ország hatalmas mezőgazdasági potenciállal rendelkezik. A gazdálkodás struktúrájában és szervezettségében azonban még jelentős fejlődésre van szükség. Ez a vetőmag szektorra talán még fokozottabban jellemző. Jól példázza nemzeti vetőmagszövetségük, mely csak mostanában formálódik. A konferencián az előadást is egy magáncég képviselője tartotta.

Románia mezőgazdasági területe 14,8 millió ha. Ebből a szántóterület 9,4 millió hektár. A legnagyobb területen kukoricát és búzát termesztenek de emellett jelentős a napraforgó és az árpatermesztés is (5. táblázat).

Kizárólag magas olajtartalmú hibrid napraforgót termesztenek. Termésátlagok 3 t/ha fölöttiek. A természsben a hazai fajták még túlsúlyban vannak, 65%-át az Állami Nemesítő Intézet adja. A multinacionális cégek hibridjei a területek 35%-át foglalják el. Az elmúlt két évben a termésátlag jelentősen növeled, jó román hibridek kaptak állami elismerést.

A több mint 3.000.000 ha kukorica területen 2.500.000 ha-on FI hibrideket és 500.000 hektáron fajtákat termesztenek. Az elvetésre került hibridvetőmag 70%-a ro-

Növényfaj	Terület (ha)
Kalászosok	20.000
Kukorica	5.400
Olajnövények	3.000
Takarmánynövények	1.000
Füvek	500
Zöldegnövények	500
Burgonya	200
Egyéb növények	100
Összesen	30.700

Fajok	Belső előállítás (t)	Import (t)	Export (t)
Kalászosok	66.222	186	981
Kukorica	7.752	1.054	1.503
Olajos növények	4.974	115	44
Takarmánynövények	346	203	6
Füvek	155	221	0
Zöldegnövények	307	563	0
Burgonya	4.141	5.281	0
Cukorrépa	0	52.000 unit	0

Növényfaj	2004	2005
Kukorica	3.350.000	3.220.000
Napraforgó	1.007.000	940.000
Búza	2.400.000	2.300.000
Árpa	550.000	480.000
Káposztarepce	40.000	35.000

mán nemesítésű és 30%-a nemzetközi vállalatoké. Éréscsoportok szerint a következő a megoszlás:

FAO 400–600 = 1.500.000 ha

FAO 200–400 = 700.000 ha

FAO 100–200 = 300.000 ha

A román agráriumban jelenleg a gazdaság szerkezete a legnagyobb probléma. A földterület rendkívüli módon aprózódott. Több mint 4,4 millió 2 ha alatti kisgazdaság működik, melyek 80%-a önellátásra és nem piacra termel. Ha még hozzátesszük,

hogy ezek a gazdaságok foglalják el a mezőgazdasági területek 55%-át, akkor látszik igazából a probléma súlyossága.

A növénytermesztésben azonban jelentős potenciál rejlik. A jó termőföldek, olcsó munkaerő, és főleg a szomszédos tenger nélküli országokkal szembeni logisztikai előny, a jövő jelentős gabona exportőrévé teheti az országot. A román, bolgár, majd pedig később a horvát csatlakozással, a jelenlegi EU „kukoricaöv”, nagymértékben átrendeződhet.

Az EESNET-ről röviden

EESNET megalakulása, funkciója

1999-ben a közép-kelet európai országok nemzeti vetőmagszövetségei úgy döntöttek, hogy a régió vetőmagszektor integrációjának, illetve a jellemző információ hiány miatt, valamint a kapcsolatépítés és közös álláspont kialakítása érdekében létrehozna egy szervezetet a régióban. Az EESNET hálózat egy laza szövetség, mindenféle szigorú szabály vagy kötelezettség nélkül. A hálózat alapvető célja az információáramlás lehetővé tétele regionális, valamint nemzetközi szinten egyaránt.

Három fő területen fejt ki tevékenységét:

- felmérések, kérdőívek útján lehetőséget nyújt az információcserére: vetőmag-előállításról, nemzeti fajtalistákról, jogalkotási, szabályzási kérdésekről;
- évenként megrendezi az említett vetőmag-konferenciát, amelyet a szervezetben résztvevő tagországok valamelyike szervezhet;
- éves jelentés, valamint főként a vetőmag konferencián elhangzottak alapján publikációk készítése.

Az EESNET-nek jelenleg 13 tagja van: bosnyák, bulgár, cseh, horvát, litván, macedón, magyar, lengyel, szlovák, szerb, orosz vetőmagszövetségek, valamint két vetőmagvállalat, mely Ukrajnát és Romániát képviseli.

Ruthner Szabolcs

A francia vetőmag-minősítési rendszer (különös tekintettel az akkreditív minősítésre)

A vetőmag-minősítés a francia jogszabályok szerint állami feladat. A vetőmagvizsgálat állami felügyelet alatt áll, amit partnerségben a szakemberekkel és a fő minősítési szervezettel gyakorol. Ezzel a feladattal rendeleti úton a Hivatalos Vetőmag-ellenőrzési és Elismerési Szolgálat (Service Officiel de Contrôle et de Certification des Semences – SOC) a megbízott, mely a Vetőmag Szakmaközi Szervezet (GNIS) technikai szolgálata. Franciaországban a vetőmag-minősítési eljárás során lehetővé teszik a különböző

akkreditív minősítést, előírva annak ellenőrzési rendjét. A szakma szigorúbb szabályokat állít fel, mint amikhez alkalmazkodnia kellene. Pl. gabonánál és fehérjenövényeknél – az állam beleegyezésével – a minősített vetőmagnak csak az első generációját értékesítik, vagyis a legjobb minőséget.

Az akkreditív minősítés lényege

Az akkreditív ellenőrzést Franciaországban a SOC javaslatára, az agrárminiszter döntése alapján engedélyezik. E minősítési

tés végzésére vonatkozó kérelmeket a SOC-hoz kell benyújtani. A kérelmező lehet természetes és jogi személy is.

Az ellenőrzésbe csak azokat a természetes és jogi személyeket lehet bevonni, akik kötelezik magukat az előírt szabályok és szakmai következmények, valamint a SOC rendeleteinek betartására; látogatják a SOC által szervezett szakmai és továbbképzési napokat, illetve az ellenőrzés lefolytatásához szükséges technikai háttérrel (laboratórium, egyéb berendezések) rendelkeznek.

Az egyéb különleges kritériumokról – a fajta karakterének megfelelően – a szakmai szabályozás melléklete rendelkezik.

Az ellenőrzésre vonatkozó jogosítvány naptári évre vonatkozik. Érvényességét annak megfelelően hosszabbítják meg, hogy az előírt feltételeknek a továbbiakban is megfelelnek-e az akkreditív személyek (jogi vagy természetes).

Az ellenőrzés a termesztés minden szakaszára vonatkozik, a fajta-szaporításra, vetőmag-kiszerezésre, szállításra, kereskedelemre, és a vetőmaghasználatra.

A SOC-tól származó technikai instrukciók, vagy körrendeletek pontosítják a betartandó termesztési szabályokat és a kultúrák ellenőrzési körülményeit.

A hivatalos vizsgálatok, s a SOC ellenőrzései

A hivatalos vizsgálatok alatt történő ellenőrzéseket azok a szakértők hajthatják végre, akik rendelkeznek a szükséges minősítésekkel; semmiféle hasznot nem húznak a felügyelet gyakorlásából; akiket a SOC hivatalosan elismert és írásos kötelezettséget vállalnak a hivatalos vizsgálatok szabályainak betartására; akik az ellenőrzést a hivatalos vizsgálatra vonatkozó szabályoknak megfelelően végzik.

Az akkreditált szakemberek méréseit a SOC ellenőrei bizonyos mértékben ellenőrizhetik. Az akkreditálás ténye felhatalmazza az akkreditált személyeket, hogy hivatalos vizsgálat alatt álló ellenőrzést végezzen, ami folyamatos SOC ellenőrzés következtében válik hivatalossá.

Szankciók akkor alkalmazhatók, amikor a SOC által elismert szakértők gondatlanságból, vagy szándékosan megszegik a hivatalos vizsgálatot meghatározó szabályokat. Az engedélyük visszavonható, ellenőrzésük átvizsgálható és a vetőmag-minősítés törölhető, hacsak nem kimutatható, hogy a vetőmag-előállítás mindezek mellett a kívánt feltételeknek megfelel.

Az osztályozást a SOC végzi (figyelembe véve az ellenőrzések eredményeit), közvetlenül saját ellenőrei által, vagy hi-

vatalos vizsgálat alatt történő ellenőrzések esetében a szakértők által végrehajtva és a SOC ellenőrei által érvényesítve.

Tételekből való mintavételezést is a SOC mintavevői, vagy meghatalmazott mintavevők végezhetnek (aki az akkreditált természetes, vagy jogi személy alkalmazottja, illetve független természetes személy).

A mintavételezést a Nemzetközi Vetőmag Vizsgálók Szövetsége (ISTA) által kidolgozott nemzetközi szabályoknak megfelelően kell végrehajtani.

A hivatalos mintavételezést a SOC ellenőrei végzik, akiknek a következő feladatokat kell ellátni:

- a nem akkreditált vállalatok által minősítésre benyújtott tételek mintavételezése,
- tételek mintavételezése abban az esetben, amikor hivatalos ellenőrzés melletti mintavételezést hitelesítenek,
- tételek mintavételezése az ISTA nemzetközi címkéjének kiállítása céljából (narancsbizonyítvány).

Hivatalos ellenőrzés alatt álló mintavételezésnél is, a mintavételezést végző vállalatoknak meg kell felelniük az elvárható eszköz, minősítési és eljárási követelményeknek. Ezek a követelmények és körülmények a SOC által rögzítve vannak.

A mintavételezés felelőseinek minősítése a SOC ellenőreire alkalmazandó követelmények szerint történik és hivatalos vizsgálat által szankcionálhatók.

A vállalat által certifikálásra benyújtott vetőmagtétel egy meghatározott aránya a SOC ellenőrei által végzett ellenőrző mintavételezés mintatárgyát képezi. Ez az arány elvileg minden vállalatnál ugyanaz, de ez módosítható. Viszont, ez az arány legkevesebb 5% lehet.

Hivatalos ellenőrzés során – a SOC megbízásából – a GEVES/SNES (Vetőmag- és fajtakutató és ellenőrzési csoport/ Vetőmag kísérleti állomás) vagy a Bio Geves laboratóriuma, vagy ezek képviselői által, kukorica és cirok vetőmagvak esetében az FNPSMS (Nemzeti Kukorica- és Cirokvetőmag Termesztő Szövet-

ség) laboratóriumában végrehajtott analízisről van szó.

Hivatalos vizsgálatokat az agrárminiszter által akkreditált laboratóriumok végezhetnek.

A SOC elrendelheti a vetőmagtételnek csomagolás előtti, vagy utáni kiegészítő vizsgálatát, ellenőrizve ezzel minőségüket, és osztályának megfelelő értékek meglétét. Az elmentett eredmények lehetővé teszik bármely pillanatban a tesztelt, vagy analizált tételek osztályba sorolását és történetesen azok minősítésének visszavonását, amennyiben az nem felel meg a normáknak.

A SOC, – mint a GNIS szolgálata – a GNIS költségvetésének 75 %-ából részesül. Az igazgató státusza az agrárminisztertől nem függ, így biztosítva a szervezet függetlenségét. A SOC-nak 90 ellenőre van, melyből 50 állandó mérnök és szakértő. A szolgálat az ellenőrzések időszakában további 75 szezonális szakértőre, 1.500 minősítő szakemberre, 250 a vállalatoknál történő minősítésekért felelős ellenőre támaszkodik. Az ellenőrzések évente 290 vállalatra, 330.000 ha szaporító területre és 75.000 tételre koncentrálnak.

Az elvégzett vizsgálatok azt mutatják, hogy a francia rendszer több garanciát nyújt, mint külföldi megfelelői.

Horváth Zsolt

GONDOLJON IDEJÉBEN A TAVASZI VETÉSRE!

Keressen vetőmagot az internetes vetőmagbörzénkben.

www.vetomagtermektanacs.hu

VETŐMAG SZÖVETSÉG ÉS TERMÉKTANÁCS elérhetőségei

Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 14.

Postacím: 1241 Budapest, Pf. 140.

Telefon: 06-1-332-5755

Telefax: 06-1-302-6507

E-mail: vetomagt@hu.inter.net

Honlap: www.vetomagtermektanacs.hu

Vetőmag Szövetség és Terméktanács tagdíj nem fizetés miatt felfüggesztett tagjai 2006. január 23.

Tanúsítvány száma	név	irsz	város	utca
1163	Agrimart Bt.	4032	Debrecen	Verseny u. 8.
1108	Agromagex-2000 Kft.	1125	Budapest	Patkó u. 8.
1140	Agromerkant Kft.	9022	Győr	Árpád u. 55.
1417	Anka János	2251	Tápiószecső	Dózsa Gy. u. 17.
1274	ATA-Hungária Kft.	9084	Győr	Óreg u. 26.
111	Bakosfarm Kft.	5800	Mezőkovácsháza	Orosházi út 13.
915	Barátné Pasek Mária	5811	Vétegyház	Széchenyi u. 26.
1199	Breitiker Kft.	7754	Bóly	Ady u. 2.
5	Cene István	3125	Szilaspogony	Rákóczi út 125.
6	Czeller Gábor	7090	Tamási	Bajcsy-Zs. u. 55.
1132	Cseh és Cseh Agro Kft.	5800	Mezőkovácsháza	Árpád út 258.
151	DE ATC Mg.tud. Kar és Kut.int.	4032	Debrecen	Böszörményi út 138.
651	Fái Lajos	6640	Csongrád	Fövenyi u. 12.
1039	Fajcsák János	3390	Füzesabony	Hunyadi út 8.
1379	Fazekas Lajos	3373	Besenyőtelek	Petőfi S. u. 6.
340	Fornád Centrum Kft.	7090	Tamási	Szászország u. 28.
639	Gazdamag Kft.	4400	Nyíregyháza	Tünde u. 24.
842	Gertrúd Kft.	8971	Kerkabarabás	Petőfi út 1.
1318	Hava Kft.	7100	Szekszárd	Páskum u. 2.
666	Hungarosamen Kft.	1083	Budapest	Molnár F. tér 3.
567	Huszár és Társai Kft.	5008	Szolnok	Körte u. 3.
21	Jankovich Bésán András	1053	Budapest	Magyar u. 12-14.
1323	Kajdi Ferenc dr.	9200	Mosonmagyaróvár	Pacsirta u. 12.
970	Karádi Mg. Rt.	8676	Karád	Hársfa u. 2.
941	Kérdő Ferenc	6636	Mártély	Községház u. 19.
984	Kis József	4060	Balmazújváros	Bocskai u. 28/a.
512	Kiskun Rt.	2340	Kiskunlacháza	Dózsa Gy. út 168.
1171	Kohány János	6300	Kalocsa	Magtár u. 17.
1080	Kovács István	2911	Mocsa	Táncsics M. út 5.
499	Kovács Lajos	5321	Kunmadaras	Széchenyi u. 50.
1176	Kováts Lajosné	1051	Budapest	Arany J. u. 9. III.5.
985	Kozma József	4087	Hajdúdorog	Mester u. 16.
27	Kunszeri Béla	6640	Csongrád	Könyök u. 4.
1086	Magért Plusz Kft.	2030	Érd	Alsóvölgyi u. 65/a.
1021	Magker-Heves Kft.	3360	Heves	Május 1. u. 41/c.
996	Mag-Ro Invest Kft.	8164	Balatonfőkajár	Kossuth u. 42.
791	Mezőgazdasági Gép és Eszközszolgáltatás Nagyker.	8831	Nagykanizsa	Miklósfá út 56.
933	Mezőgazdasági Termelőszövetkezet	5932	Gádos	Kossuth u. 14.
741	Mike Sándor	4271	Mikepércs	Debreceni út 17.
1246	Molnár Imre	4220	Hajdúböszörmény	Vajda J. u. 7.
1234	Molnár Levente	3400	Mezőkövesd	Rigó u. 5.
1240	Nyilas Farm Kft.	4946	Tiszakóród	Kossuth u. 27.
1129	Peczéné Kozma Éva	3350	Kál	Kápolnai u. 12.
353	Progmag Kft.	1054	Budapest	Bajcsy-Zs. út 50.
1141	Property-Konzorcium Kft.	7100	Szekszárd	Mikes u. 9-11.
1302	Rab Attila	4622	Komoró	Petőfi út 47.
852	Rába Imre	9167	Bősárkány	Petőfi u. 95/1.
1344	Reláció Kft.	3421	Mezőnyárad	Szent István kir. út 90.
1235	Rózsás Károlyné családi gazdaság	8172	Balatonakarattya	Csaba út 1.
1266	Sáringer Antal	6000	Kecskemét	Kócsag u. 16.
888	Sebestyén Kft.	5420	Túrkeve	Tanya 136.
973	Szabó János	4822	Nyírparasznya	Kossuth u. 70.
378	Szabolcsfarm Kft.	4467	Szabolcs	Szabolcsvezér út 2.
1026	Szabolcs-Tetra Mag Kft.	1118	Budapest	Tűzkő u. 4.
384	Szekszárdi Mg. Rt.	7100	Szekszárd	Rákóczi u. 132.
1112	Szekszárd-Mag Kft.	7100	Szekszárd	Tartsay ltp. 25.
1098	Szentesi Mátyásné	5820	Mezőhegyes	Kossuth u. 47.
1310	Szilágyi-Farm Kft.	2760	Nagykát	István király út 95.
1236	Teleki János	4138	Komádi	Kossuth út 5/a.
600	Tiszafarm PR Kft.	3384	Kisköre-Rákhát	Pf.:5.
1138	Tóth Flórián	5362	Tiszaörs	Kútsor 30.
854	Tóth Imréné	3770	Sajószentpéter	Álmos út 14.
904	Tóth István	3390	Füzesabony	Tóth tanya
1177	Ugrai László	5400	Mezőtúr	Nagycsapat-kert u. 51.
962	Újrakezdés Szövetkezet	3178	Varsány	Szécsényi u. 57.
625	Varga Sándor	4138	Komádi	Nagysándor J. út 22.
1389	Vegyszer-Ker 2003 Kft.	4100	Berettyóújfalu	Puskin u. 2.
1099	Veres Endre	5000	Szolnok	Pozsonyi út 67.

A VSZT Szervezeti és Működési Szabályzatának 2. pontja értelmében a fenti tagok tagsági viszonyát tagdíj nem fizetés miatt felfüggesztette. A tag a felfüggesztés ideje alatt a tagságból adódó jogait nem gyakorolhatja, de lehetősége van tartozását kiegyenlíteni. A tagsági díj megfizetése után a felfüggesztés hatályát veszti.

A felsorolt „Tanúsítványok” használata érvénytelen!

Vetőmag Szövetség és Termék Tanács új tagjai 2005. november – 2006. január

Név	cégnév	irsz	város	utca
Kata Szabolcs	magánszemély	7768	Kistótfalu	Kossuth u. 55.
Szűcs Gyula	magánszemély	5900	Orosháza	Gyopárosi ugarok 1.
Zakar Gergely Pál	magánszemély	9024	Győr	Szigethy A. u. 28.
Kiss László	Agro-Rent Kft.	5925	Gerendás	Dózsa u. 3.
Gáspár Gyula	Agropoint Kft.	4026	Debrecen	Hunyadi u. 10.
Pongrácz Péter	Bakony-Táj Mg. Szövetkezet	2484	Agárd	Téli u. 15.
Berki József	Bicsérdi-Bio Kft.	7671	Bicsérd	Alkotmány tér 1.
Tóth Lászlóné	Bio-Farm Kft.	8656	Nagyberény	Bem u. 10.
Nagyné Deme Krisztina	Econovum „Iványi prof. és Társai” Kft.	1025	Budapest	Mandula u. 31.
Komáromi István	Egyetértés Mg. Szövetkezet	6090	Kunszentmiklós	Baksay u. 12.
Bartal László	Hajdúnánási Béke Mg. Szövetkezet	4080	Hajdúnánás	Bocskai u. 38.
Varga Péter	Kasz-Coop Kft.	4130	Derecske	Köztársaság u. 114.
Guth István	Kossuth Mg. Szövetkezet	7181	Tevel	Fő u. 209.
dr. Kovács Béla	Kovács és Társai Birtok Kft.	7051	Kajdacs	Dózsa Gy. u. 521.
Kopjári Nándor	Nyugat-Nyíregyházi Szövetkezet	4400	Nyíregyháza	Simai u. 40.
Turneré Pausits Éva	Pannon-Mag Agrár Kft.	9211	Feketeerdő	Erdőalja u. 16.
Keller Ferenc	Puskin Tej Kft.	6635	Szegvár	III. kült. 9.
Takács Gyula	Rám-Gész Kft.	2234	Maglód	Lovassy u. 9.
Bévárdi Pál	Szalmári Mg. Szolg. Kft.	6336	Szalmár	Major
Botka Gabriella	Virágmag Kft.	8444	Szentgál	Kossuth u. 2.

Vetőmag Szövetség és Termék Tanács kilépett tagjai 2005. november – 2006. január

Cégnév	irsz	város	utca	tanúsítvány száma
ABO Trade Rt.	4400	Nyíregyháza	Simai út 6.	1230
Advanta Hungary Kft.	9463	Sopronhorpács	Fő u. 70.	58
Agis-Hungária Kft.	1012	Budapest	Csatárka u. 39.	890
Botka Gabriella	2760	Nagykátá	Alkotás u. 17.	26
Csanyi Agrár Kft.	6647	Csanytelek	Móricz Zs. u. 2.	1297
Csontos Csálád Gazdasága	6455	Katymár	József A. u. 45.	1298
Diamant International Malom Kft.	6500	Baja	Dózsa Gy. út 61-63.	154
Farkas Béláné	5121	Jászfákóhalma	Jászapáti u. 5.	1161
Farmer Kft.	2911	Mocsa	Kocsi u. 11.	866
FitoMedicina Kft.	6065	Lakitelek	Széchenyi krt. 160.	1353
Gábor István	2700	Cegléd	Tangazdaság út 23.	15
Garden 93 Kft.	4031	Debrecen	Déli sor 29.	183
Ger-Farm Kft.	7064	Gyöng-Gerényás		1250
Godó Ignácné	3372	Kömlő	Ady u. 54/1.	1264
Grain Kft.	7100	Szekszárd	Bocskai köz 12.	843
„Győrszentiván-Gönyű” MTSZ	9011	Győrszentiván	TSZ Központi telepe	684
Kaposszekcsői Mg. Rt.	7361	Kaposszekcső	Ifjúság u. 8-10.	529
Kiscsákói Mg. Szövetkezet	5909	Kiscsákó	Tanya 151.	607
Kota Mihály	5340	Kunhegyes	Rákóczi u. 49.	563
Kovács István	1126	Budapest	Nárcisz u. 7.	24
Landmark Kft.	5650	Mezőberény	Csaba u. 1-3.	547
Löszhátfarm Kft.	5600	Békéscsaba	Kölcsey u. 21.	1219
Maviga Kft.	8913	Egervár	Széchenyi u. 81.	1341
Nagy Veronika	5650	Mezőberény	Thököly u. 94.	1376
Palóc Kft.	2639	Bernecebaráti	Széchenyi u. 68.	473
Pénzes Tibor	5340	Kunhegyes	Bethlen G. u. 5.	726
Róna-98 Kft.	4150	Püspökladány	Kiss Ferenc u. 24.	1077
Szárhegy-2000 Gazdaszövetkezet	3756	Perkupa	Órhegy u. 3.	1351
T + T Kft.	5600	Békéscsaba	Gálík J. u. 7.	828
Tánczos Ferenc	5137	Jászkisér	Kossuth u. 4.	1304
Téglás Kft.	2941	Ács	Gyár u. 19.	762
Ürmöshát Kft.	4177	Földes	Debreceni u. 21.	1073
Vajas Agrogép Kft.	6353	Dusnok	Izsák puszta 2.	972
Varga és Társa Kft.	5430	Tiszaföldvár	Turi út 2.	811
Vellás Sándorné	1133	Budapest	Gogol u. 29.	1281
Vetőmag 95 Kft.	1077	Budapest	Rottenbiller u. 33.	424
Vicenter Kft.	8460	Devecser	Deák tér 9.	554
Zalagrár Kft.	8932	Pókaszpetk	Tasziló major 01088/1 hrsz.	431
ZI-CO Bt.	4025	Debrecen	Miklós u. 2.	1262

A felsorolásban szereplő számú tanúsítványok használata érvénytelen!

Hírek, rendeletek

Az elválasztó sáv is részesül területalapú támogatásban

Több olyan megkeresés is érkezett az elmúlt időszakban a Vetőmag Szövetség és Terméktanácshoz, melyekből az derült ki, hogy nem egyértelmű a tagok számára a kalászos vetőmag-előállítás során alkalmazott elválasztó sáv helyzete a területalapú támogatások igénylésével kapcsolatban. (Részesülhet e területalapú támogatásban, vagy sem.) A VSZT a kérdés tisztázása érdekében kikerítte a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) álláspontját, melyre az alábbi választ kaptuk:

„A vetőmag-szaporítás esetében a minősítés feltételként előírt agrotechnológiai követelmény az elválasztó sáv kialakítása. Ez a terület, amennyiben egyébként megfelel a jogszabályok által előírt feltételeknek, részét képezheti annak a területnek, amelyet vetőmagtermesztés alapjául a vetőmag előállító az MVH felé bejelent.”

Kérésre az eredeti válaszlevelet elfajoljuk az érdeklődőknek.

Birtokfejlesztési hitel kamattámogatása

A 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet módosításaként megjelent **95/2005. (X. 25.) FVM rendelet** tartalmazza a birtokfejlesztési hitel kamattámogatásának lehetőségét. A rendelet értelmében kamattámogatás vehető igénybe olyan hitel esetén, ami önálló helyrajzi számmal rendelkező, legalább 1 ha termőföld tulajdonjogának megszerzéséhez vettek fel, legfeljebb 300 hektár, vagy 6000 aranykorona értékű földtulajdon illetőség eléréséig.

Kamattámogatásra jogosult az a mezőgazdasági termelő, aki:

- magánszemély vagy egyéni vállalkozó, vagy
- az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program kihirdetéséről szóló 172/2004. (XII. 23.) FVM rendelet mellékletének III. 1. 3. fejezete szerinti fiatal agrárvállalkozó (azaz, 20 és 40 év közötti, de a negyvenedik életévét nem töltötte be, ill. rendelkezik a megfelelő szakmai gyakorlattal és tudással, és aki első al-

kalommal kezd vállalkozáshoz saját vagy tartósan (legalább tíz évre) bérelt földeken, vagy idősebb gazdálkodótól átvett gazdaságban), vagy

- felsőfokú agrárvégzettséggel rendelkező pályakezdő egyéni vállalkozó.

A kamattámogatást negyedévente lehet igényelni a 0511. számú „Bevallás az államháztartással szembeni egyes juttatások igényléséről” nyomtatványon az illetékes adóhatóságnál. A nyomtatványhoz mellékelni kell a hitelintézet kamat megfizetéséről szóló igazolását, valamint első igényléskor a hitelszerződés egy eredeti példányát.

A rendelet teljes szövege a pontos részletekkel megtalálható a Magyar Közlöny 2005/140. számában ill. megtekinthető az FVM honlapján (www.fvm.hu). Ugyanitt megtalálható azoknak a bankintézeteknek a listája, amelyekhez hitelkérelmet lehet benyújtani.

Vetőmagtermesztő területek jogosultsága a nemzeti kiegészítő támogatásra

Tudomásunkra jutott, hogy sokak számára nem egyértelmű, hogy kik jogosultak a nemzeti kiegészítő, vagy más néven TOP UP támogatás igénybevételére. Az MVH információja szerint a tavalyi évben közel háromszor annyian nyújtották be igényüket támogatásra, mint ahányan jogosultak lettek volna erre.

A kérdést alapjában véve a **87/2004 (V.15.) FVM rendelet 25.§-a** szabályozza a következő módon:

25. § (1) A rendelet mellékletének II. pontjában felsorolt, támogatott vetőmag termesztése esetén a támogatás igénybevételének feltétele, hogy a mezőgazdasági termelő a 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet 14. §. (1) bekezdés szerinti bejelentési kötelezettségének teljesítése során a vetőmag-szaporítási céllal hasznosított területet a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet szerinti területazonosítási adatokkal is látssa el.

Ez konkrétan az MVH „Tájékoztató a területalapú támogatási rendszerben támogatást igénylő gazdálkodók részére”

c. kiadványa alapján a következő eljárásrendet jelenti:

A vetőmagtermesztés esetén a támogatás igénybevételének feltétele:

- A vetőmagtermesztésnek az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézethez (OMMI) történő bejelentése (termőhely minősítése).
- A vetőmag-termeltetési szerződés regisztrálása az OMMI-nál.
- A termőhely MePAR szerinti azonosítójának (fizikai blokk azonosítója, parcella sorszáma, területadat) bejelentése az OMMI-hoz.

Az OMMI igazolja az MVH felé, hogy az adott területen valóban vetőmagtermesztés folyt és az a vonatkozó szabványoknak megfelelt. **A kiegészítő nemzeti támogatás csak ezen igazolás megléte esetén folyósítható.**

Fontos kihangsúlyozni tehát, hogy a nemzeti kiegészítő támogatás TOP UP támogatásra a rendeletben meghatározott növényfajok vetőmagtermesztése esetén csak a termelő jogosult, a termelőtől vagy a termelővel szerződéses viszonyban lévő megrendelő nem.

A **116/2005. (XII. 19.) FVM rendelet** módosítja a növényvédelmi igazgatási díjakról szóló 165/2004. (XI. 22.) FVM rendeletet. Hatálya ezentúl kiterjed a vágott virág, lombdász, virághagyma, sarjagyma és gumó minőség-ellenőrzésére is. A rendelet szövege a további változásokkal együtt megtekinthető az FVM honlapján (www.fvm.hu) illetve a Magyar Közlöny 2005/163. számában.

A Magyar Közlöny 2005/169. számának 2. kötetében található „A vetőmagvak és szaporítóanyagok minősítésének és vizsgálatának díjtételeiről” szóló 107/2003. (IX. 16.) FVM rendelet módosítását tartalmazó **121/2005. (XII. 26.) FVM rendelet.**

Ugyancsak a Magyar Közlöny 2005/169. számának 2. kötetében közli „A növényfajták állami elismerésének és vizsgálatának díjtételeiről” szóló 106/2003. (IX. 16.) FVM rendelet módosítását tartalmazó **122/2005. (XII. 26.) FVM rendeletet.**